

KESKKONNAAGENTUUR

Euroopa Liit
Ühtekuuluvusfond

Eesti
tuleviku heaks

 HENDRIKSON & KO

 KESKKONNAINVESTEERINGUTE KESKUS

VAHEARUANDE LISA 1.¹

Planeeringutes käsitletud rohevõrgustike ruumiandmebaasi seletuskiri

Seletuskirja lisa 2

¹ Kuulub töö „Rohevõrgustiku analüüs ja planeerimisjuhendi koostamine. Rohevõrgustiku analüüsi vahearuanne.“ juurde. Koostajad: Sepp, K., Eschbaum, K., Kutsar, R., Padrik, J., Metspalu, P., Pärn, M., Ideon, A., Vahtrus, S., Remm, J. 2018. Projekti „Elurikkuse sotsiaal-majanduslikult ja kliimamuutustega seostatud keskkonnaseisundi hindamiseks, prognoosiks ja andmete kättesaadavuse tagamiseks vajalikud töövahendid“ (ELME) töövõtuleping nr 4-5/17/18. Tellija: Keskkonnaagentuur, töövõtja: OÜ Hendrikson & Ko, Tallinn–Tartu. <http://www.keskkonnaagentuur.ee/elme>

SISUKORD

SISSEJUHATUS	3
1. VIIMSI VALLA MANDRIOSA ÜLDPLANEERINGU TEEMAPLANEERING. MILJÖÖVÄÄRTUSLIKUD ALAD JA ROHEVÕRGUSTIK	4
2. LOO ALEVIKU, LIIVAMÄE KÜLA, SAHA KÜLA JA NEHATU KÜLA ÜLDPLANEERING	11
3. ANIJA VALLA ÜLDPLANEERING	14
4. VASALEMMA VALLA ÜLDPLANEERING	14
5. VAIVARA VALLA ÜLDPLANEERING	16
6. PÄRNU LINNA ÜLDPLANEERING	17
7. TARTU VALLA ÜLDPLANEERING	22
8. HARKU VALLA ÜLDPLANEERING	23
9. LAEVA VALLA ÜLDPLANEERING	27
10. HAANJA VALLA ÜLDPLANEERING	28
11. RIDALA VALLA ÜLDPLANEERING	29
12. NÕVA VALLA ÜLDPLANEERING	31
13. ALBU VALLA ÜLDPLANEERING	31
14. KURESSAARE LINNA JA KAARMA VALLA KONTAKTVÖÖNDI ÜLDPLANEERING	32
15. TAHKURANNA VALLA ÜLDPLANEERING	33
16. TORI VALLA ÜLDPLANEERING	34
17. SAUE VALLA ÜLDPLANEERING	36
18. PALAMUSE VALLA ÜLDPLANEERING	37
19. ANTSLA VALLA ÜLDPLANEERING	38
20. AUDRU VALLA ÜLDPLANEERING	39
21. HÄÄDEMEESTE VALLA ÜLDPLANEERING	40
22. KOONGA VALLA ÜLDPLANEERING	41
23. PAIKUSE VALLA ÜLDPLANEERING	42
24. SAARDE VALLA ÜLDPLANEERING	44
25. SAUGA VALLA ÜLDPLANEERING	45
26. VÄNDRA VALLA ÜLDPLANEERING	46
27. KAISMA VALLA ÜLDPLANEERING	47
28. MISSO VALLA ÜLDPLANEERING	48
29. ÜLENURME VALLA ÜLDPLANEERING	48

SISSEJUHATUS

Planeeringutega määratud rohevõrgustiku kasutustingimused on sageli mahukad, hõlmates seletuskirjast 1 kuni 2 lehekülge. Kasutustingimused sisaldavad nii üldiseid põhimõtteid kui ka juba täpsemaid tingimusi. Sellest tulenevalt ei ole kogu planeeringutega määratu RV kasutustingimuste tabelis (seletuskirja lisa 1) kajastamine võimalik, kuna info mahukus muudaks tabeli raskesti kasutatavaks ning informatsiooni analüüsimise ebamugavamaks. Sellest tulenevalt kajastatakse tabelis planeeringutest koondatud kasutustingimustest üldiste põhimõtete osas vaid neid, mis eristuvad võrreldes varem koostatud teemaplaneeringutest (kuna üldplaneeringutes on esmaseks aluseks rohevõrgustiku piiride määramisel ja kasutustingimuste seadmisel varem koostatud maakonna teemaplaneering „Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused“). Samas on hilisemas analüüsi etapis vajalik kogu kasutustingimuste analüüs. Seetõttu on väljavõttes üldplaneeringute seletuskirjadest rohevõrgustiku kasutustingimuste kohta (rohevõrgustiku peatükk ning hajaasustuse või metsa- ja põllumajandusmaa peatükid juhul, kui nendes rohevõrgustikku puudutavad tingimused sisalduvad) koondatud käesolevasse dokumenti, mis kuulub planeeringutes käsitletud rohevõrgustike ruumiandmebaasi seletuskirja juurde (seletuskirja lisa 2).

1. VIIMSI VALLA MANDRIOSA ÜLDPLANEERINGU TEEMAPLANEERING. MILJÖÖVÄÄRTUSLIKUD ALAD JA ROHEVÕRGUSTIK

Viimsi vald, Harjumaa. Kehtestatud 2009. Konsultant AS Pöyry Entec ja OÜ Erkas Pärnu Instituut.

Väljavõte seletuskirjast:

2.2.1 Üldnõuded

Edasiste planeeringute ja projektide koostamisel peab arvestama rohevõrgustiku toimimiseks vajalikke tingimusi. Säilitada tuleb tuumalade terviklikkus ja vältida terviklike loodusalade killustumist.

Tuumalal, tugialal ja astmelaul tuleb vältida asustuse tekkimist ja uusehitisi (sh uued tehnikoridorid). Rohekoridori alale ja puhveralale tohib uusehitisi lubada vastavalt erinõuetele, mis on toodud ptk 2.2.2.

Vastavalt teemaplaneeringule *Viimsi valla üldiste ehitustingimuste määramine. Elamuehituse põhimõtted*, peavad kõik elamud Viimsi vallas asuma *Viimsi valla mandriosa üldplaneeringuga* määratud elamumaal. Väljapoole elamumaad uusi elamuid ja nende abihooned rajada ei ole lubatud. Kõik suvilad ja nende abihooned peavad Viimsi vallas samuti asuma kas elamumaal või aiamajade ja suvilate maal.

Ehitusalade valik, sh ka infrastruktuuride rajamiseks, peab väljaspool elamumaad edaspidi lähtuma rohelisest võrgustikust. Ehitiste ja tehnikoridoride maastikusse paigutamisele hajaasustuses peab eelnema uuring, mis selgitab mõjud looduskeskkonnale sh maastiku terviklikkusele.

Rohevõrgustiku aladel juhindub maakasutus järgmistest eesmärkidest:

- ökosüsteemide/elupaikade kaitse;
- loodusliku mitmekesisuse kaitse;
- liikide ja koosluste säilimine;
- pinnase ja põhjavee kaitse;
- mikrokliima kaitse;
- inimõju kompenseerimine.

Olemasolevate haljastute säilitamisega ja uute rajamisega tuleb parandada ja säilitada rohekoridoride sidusust. Teemaplaneeringu joonisele kantud rohekoridorid on praegusel ajal osaliselt potentsiaalsed st, et tähistavad pigem koridori vajadust (selleks praegu veel võimalikul asukohal), kui selle olemasolu.

Rohelise võrgustiku moodustamist madalamal hierarhilisel tasemel kui vald (asum, kvartal, hoonete rühm, kodumaja lähiumbrus - vt tabel 2), pole

käesoleva tööga põhjalikumalt analüüsitud. Töö käigus selgunud olulisemate rohekoridoride suundade vajadus tiheasustuses on kantud kaardile skemaatiliselt (vt ka ptk 1.3.2). Rohekoridoride toimimise tagamiseks valdlast madalamal hierarhilisel tasemel tuleb detailplaneeringutega kavandada täiendavalt avalikke haljasalaseid sh parke, pidades silmas rohevõrgustiku struktuuri põhimõtteid, sealhulgas kindlustada ühendus erinevate rohealade vahel ja juurdepääs avalikele haljasaladele.

Kuna praeguses olukorras ei ole rannaalal võimalik sidusate rohekoridoride konstrueerimine, tuleb maksimaalselt säilitada rannaala rohealaseid. Seda on võimalik teha, kas avalike puhke- ja haljasaladena või metsa, kõrghaljastuse ja üksikpuude säilitamise kohustusega eramaadel. Eelistada tuleb kergliiklust ja siduda see võimaluse korral roheliste koridoridega.

Tihedalt asustatud aladel tuleb läbi edaspidiste planeeringute koostamise kindlustada ühendus erinevate rohealade vahel ja juurdepääs avalikele haljasaladele. Viimsi valla ehitusmäärust tuleb täiendada nõuetega rohealadega seotud väärtuste hoidmise tagamiseks hoonestusaladel ja uushoonestuse rajamise aladel.

Nii eraomandis olevate kui ka avalike rohealade koostoimimine on rohestruktuuri, kui terviku jaoks vältimatult oluline.

Viimsi vald jääb Harju maakonnaplaneeringu teemaplaneeringus määratud Tallinna rohelisse võõndisse⁶ (vt joonis 5). Samas planeeringus on toodud soovitus määrata Tallinna rohelise võõndi metsad planeeringutega kaitsemetsa kategooriasse, lähtudes nende kõrgest puhkeväärtusest. Kaitsemetsa looduslikke tingimusi arvestava ehituskeelu rakendamine toimub käesoleva teemaplaneeringu alusel, milles kehtestatakse kohalikke norme⁷.

2.2.2 Erinõuded

2.2.2.1 Maakasutus- ja ehitustingimused rohevõrgustiku tuumaladel

Tuumala nr 1: Pindala 184,0 ha. 75% puhkema; 20% kaitsemets; 2% tulundusmets; 2% ühiskondlike hoonete maa; 1% eriotstarbeline maa (ÜP). Maastikuliselt on ala kaetud valdavalt metsaga, millest 36,0 ha (20%) on rügemets. Käesoleva planeeringuga on tehtud ettepanek moodustada tuumalale kohaliku tähtsusega maastikukaitseala. Lähimõõt min 1,1 km ja maks 1,9 km.

Tuumala nr 2: Pindala 313,0 ha. 53% kaitsemets; 47% tulundusmets (ÜP). 100% rügemets. Käesoleva planeeringuga on tehtud ettepanek moodustada osale tuumalast kohaliku tähtsusega maastikukaitseala. Lähimõõt min 1,2 km ja maks 2,7 km.

Tuumala nr 3: Pindala 100,0 ha. 95% rügemets; 5% sisaldab maatulundusmaid või valdavalt metsaseid maid, mida ei ole katastrisse kantud. Käesoleva planeeringuga on tehtud ettepanek moodustada tuumalale kohaliku tähtsusega maastikukaitseala. Lähimõõt min 0,7 km ja maks 1,6 km.

Tuumala nr 4: Pindala 460,0 ha, millest 336,7 ha (71,5%) on rügemets. Tuumala 418,5st hektarist 123,3 ha (26,8%) on valdavalt metsased maatulundusmaad (vähesel määral ka haritavad maad). Tuumalast 414,7 hektarit jääb kohaliku kaitseala piiridesse. Käesoleva planeeringuga on tehtud ettepanek kaitseala laiendada. Lähimõõt min 1,7 km ja maks 3,2 km.

- Tagada tuleb tuumalade kaardil näidatud pindala ja lähimõõtude säilimine.
- Tuumalale ei ehitata. Erandina on lubatud ehitada kaitseala või puhkeala teenindavaid rajatisi (nt viidad, laudteed, pingid, prügikastid, vaatlustornid jne) ja kuni 20 m² suuruseid looduskeskkonda sobituvaid hooneid kui enne käesoleva teemaplaneeringu kehtestamist kehtestatud detailplaneeringuga pole määratud teisiti. Hooneid või rajatisi teenindavate uute tehnikoridoride rajamine on keelatud.
- Keelatud on asfalteeritud teede rajamine ja olemasolevate pinnasteede asfalteerimine. Lubatud on olemasolevate metsasihtide ja teeradade hooldamine ja laud- või pinnaskatendiga matkaradade rajamine.
- Tuumalal paikneva maatüksuse (sh katastriüksuse) sihtotstarbe muutmine võib toimuda ainult maatulundusmaaks või kaitsealuseks maaks kui enne käesoleva teemaplaneeringu kehtestamist kehtestatud detailplaneeringuga pole määratud teisiti.

- Erandina on tuumalal nr 1 lubatud liikumisradade, sh muude spordi ja vabaaja veetmisega seotud radade (nt matka-, jooksu-, suusa-, rattarajad) rajamine.

2.2.2.2 Maakasutus- ja ehitustingimused rohevõrgustiku tugialal ja astmelaudadel (tugialad ja astmelauad eeldavad käesolevas planeeringus sarnast maakasutust)

Astmelaud nr 1: Pindala 25,0 ha, millest 21,5 ha mets; 3,0 ha looduslik rohumaa (rannaniit); 0,5 ha muu lage ala. 25,0 hektarist on 57,0% riigimets (kaitsemets ÜP) ja 19,0% tulundusmets (ÜP). Alale jääb vääriselupaik ja Kelvingi kuusik.

Astmelaud nr 2: Pindala 7,8 ha. 100% looduslik rannaniit. Enamus alast on üleujutatav. (Ettepanek hooldada). 7,8st hektarist 8% on väikeelamumaa; 11,5% perspektiivne elamumaa hajaasutusviisil ja 81,5% haljasmaa (ÜP).

Astmelaud nr 3: Pindala 28,0 ha. 100% riigimets (kaitsemets ÜP). Peamised puuliigid on mänd, kuusk, vähem kaske. Alale jääb vääriselupaik (vana kuusik). Pindalast 23,5 ha jääb kohaliku kaitseala alale (Krillimäe maastikukaitseala ettepanek).

Astmelaud nr 4: Pindala 27,0 ha, millest 88% on tulundusmets (ÜP). Pindalast 23,0 ha kuulub Mäealuse kohaliku kaitseala Soosepa piiranguvööndisse.

Astmelaud nr 5: Pindala 24,0 ha, valdavalt metsaala. 100% tulundusmets (ÜP).

Astmelaud nr 6: Pindala 17,0 ha, valdavalt metsaala. 100% tulundusmets (ÜP).

Astmelaud nr 7: Pindala 23,7 ha, millest 15,3 ha on mets; 4,4 ha põõsastik; 4,0 ha muu lage ala. Pindala on 100% ÜP-ga määratud tulundusmetsaks.

Astmelaud nr 8: Pindala 20,7 ha, põllumaa. Enamus alast on koostatava *Äigrumäe küla, Laiaküla küla, Metsakasti küla ja osaliselt Muuga küla üldplaneeringuga* (Viimsi Vallavalitsus ja AS Pöyry Entec, 2007...) kavandatud raudtee rajamiseks vajalikuks maaks; väiksemas osas kaitsehaljastuse maaks ja kaitsemetsaks. Ala on olulise tähtsusega rohevõrgustiku sidususe kompenseerimiseks naaber-aladega (Tallinn, Maardu).

Astmelaud nr 9: Pindala 7,4 ha, millest 5,0 ha on mets; 2,4 ha looduslik rohumaa. Koostatava *Äigrumäe küla, Laiaküla küla, Metsakasti küla ja osaliselt Muuga küla üldplaneeringuga* on ala kavandatud kaitsemetsaks; raudtee rajamiseks vajalikuks maaks; tulundusmetsaks ja kaitsehaljastuse maaks. Ala on olulise tähtsuse-

ga rohevõrgustiku sidususe tagamiseks naaberaladega (Tallinn, Maardu).

- Tagada tuleb astmelaudade kaardil näidatud pindala säilimine (astmelauad ei tohi muutuda praegusest väiksemaks) ja võimalikult kompaktne kuju - vältida tuleb killustumist.
- Tagada tuleb planeeringu kaardil näidatud tugiala läbimõõdu säilimine (tuumala välispiirist risti väljapoole).
- Tugialale ja astmelaudadele ei ehitata. Erandina on lubatud ehitada kaitseala või puhkeala teenindavaid rajatisi (nt viidad, laudteed, vaatlustornid jne) ja kuni 20 m² suuruseid looduskeskkonda sobituvaid hooneid kui enne käesoleva teemaplaneeringu kehtestamist kehtestatud detailplaneeringuga pole määratud teisiti. Hooneid või rajatisi teenindavate uute tehnikoridoride rajamine on keelatud.
- Keelatud on asfalteeritud teede rajamine ja olemasolevate pinnasteede asfalteerimine. Lubatud on olemasolevate metsasihtide ja teeradade hooldamine ja laud- või pinnaskatendiga matkaradade rajamine.
- Tugialal või astmelaual paikneva maauksuse (sh katastriüksuse) sihtotstarbe muutmine võib toimuda ainult maatulundusmaaks või kaitsealuseks maaks kui enne käesoleva teemaplaneeringu kehtestamist kehtestatud detailplaneeringuga pole määratud teisiti.

2.2.2.3 Maakasutus- ja ehitustingimused rohevõrgustiku koridorides

- Tagada tuleb vähemalt rohekoridori planeeringu kaardil numbriga näidatud minimaalne laius meetrites.
- Rohevõrgustiku koridoride alal (planeeringu kaardil punase ja roheline viirutusega näidatud koridoride alal) tuleb tagada sidusalt kulgeva kõrghaljastuse olemasolu 70% ulatuses, milleks tuleb vajadusel rakendada kompenseerivaid meetmeid (puude istutamine võrade liitumisega, põõsarinde rajamine jms), et tekiks rohevõrgustiku sidusus. Kõik rohevõrgustiku koridorides asuvad olemasolevad haljastused tuleb säilitada.
- Rohekoridoris paikneva maauksuse (sh katastriüksuse) sihtotstarbe muutmine võib toimuda ainult maatulundusmaaks, kaitsealuseks maaks ja üldmaaks kui enne käesoleva teemaplaneeringu kehtestamist kehtestatud detailplaneeringuga pole määratud teisiti.
- Koridoride või nende lõikude alale, mis on kitsamad kui 100 m, ei ehitata. Erandina on lubatud olemasolevate hoonete rekonstrueerimine olemasolevas mahus *ehitusseaduse* §2 lg8 mõistes, ehitada kaitseala või puhkeala teenindavaid rajatisi (nt viidad,

laudteed, vaathustornid jne) ja kuni 20 m² suuruseid looduskeskkonda sobituvaid hooneid kui enne käesoleva teemaplaneeringu kehtestamist kehtestatud detailplaneeringuga pole määratud teisiti.

- Vastavuses kehtiva teemaplaneeringuga *Viimsi valla üldiste ehitustingimuste määramine. Elamuehituse põhimõtted ja Viimsi valla mandriosa üldplaneeringuga* on lubatud ehitada 100 meetri laiustele ja laiematele koridori aladele. 100 meetri laiustele ja laiematele koridori aladele ehitades peab vähemalt 50 m laiune olemasoleva haljastusega või rajatava haljastusega koridori riba jääma katkematuks. Lisaks peab koridori alale rajatud majade õuealade või kruntidele tehtud aedade vahekaugused olema vähemalt 200 meetrit.

2.2.2.4 Maakasutus- ja ehitustingimused rohevõrgustiku puhveralal

- Tagada tuleb planeeringu kaardil näidatud puhverala läbimõõt (tugiala välispiirist alates risti väljapoole).
- Puhveralal asuva maaüksuse (sh katastriüksuse) sihtotstarbe muutmine ja minimaalne maaüksuse suurus, millele antakse ehitusõigus hoonestuseks ettenähtud aladel, lähtub kehtestatud teemaplaneeringust *Viimsi valla üldiste ehitustingimuste määramine. Elamuehituse põhimõtted ja Viimsi valla mandriosa üldplaneeringust. Teemaplaneeringus Viimsi valla üldiste ehitustingimuste määramine. Elamuehituse põhimõtted* toodud elamu ehitamiseks lubatud maatüksuse minimaalsed suurused kajastuvad käesoleva planeeringu lisa 7. Puhveralal võib maakasutust tulevikus muuta ainult, kas kehtivas *Viimsi valla mandriosa üldplaneeringus* määratud juhtfunktsioonile vastavalt (nt elamuehituse reservmaa võtta kasutusele elamumaana, tagades sealjuures nt rohevõrgustiku koridori toimimise) või maatuhundusmaaks või haljasalaks ja pargiks vms haljastuse olemasolu tagaval viisil kasutatavaks üldmaaks või veekogu maaks või kaitsealuseks maaks. Täpne maa-ala kasutuselevõtt täpsustatakse detailplaneeringus. *Viimsi valla mandriosa üldplaneeringust* lahknevat uut maakasutust alale ei lubata (vt ka ptk 2.1).
- Puhveralale uusi suuremahulisi tootmis- ja äriobjekte (kontorid, ärid, teenindusotstarbelised ehitised) ei ehitata ega laiendata (*ehitusseaduse §2 lg7* mõistes). Käesolevas planeeringus loetakse suuremahulisteks äri- ja tootmisobjektideks üle 100 m² ehitusaluse pindalaga ja enam kui kahe korrusega hooneid. Lubatud on olemasolevate tootmis- ja äriobjektide rekonstrueerimine olemasolevas mahus *ehitusseaduse §2 lg8* mõistes.
- Rohevõrgustiku puhveralal on eelistatud ja lubatud väikeelamute rajamine hoonestamiseks ettenähtud aladel vastavalt kehtivale teemaplaneeringule *Viimsi valla üldiste ehitustingimuste*

määramine. Elamuehituse põhimõtted ja Viimsi valla mandriosa üldplaneeringule.

- Lubatud on ehitada ka elamupiirkondi teenindavaid väikesemahulisi ja vähest mõju omavaid ühiskondlikke- ja ärihooneid (nt eralasteaed, kohalik kauplus jms), millega ei kaasne autoliikluse intensiivistumine, ei suurene müratase ega parkimisvajadus.

2.2.2.5 Rohevõrgustiku aladel lubatud tegevused

Rohevõrgustiku tugialal, astmelaul, koridoris ja haljastul võib maaomanik kasutada oma maad praegusel katastris registreeritud sihtotstarbel edasi seni kuni ta seda soovib. Maakasutust nendel aladel võib tulevikus muuta ainult, kas kehtiva *Viimsi valla mandriosa üldplaneeringuga* määratud juhtfunktsiooni järgsel eesmärgil ja/või ptk 2.2.1, 2.2.2 ja 2.3 toodud nõuetele vastavalt.

Rohevõrgustiku tuumalal on lubatud tegevused vastavalt ptk 2.2.1 ja 2.2.2 toodud nõuetele. Maatulundusmaal võib omanik kasutada oma maad registreeritud sihtotstarbe kohaselt seni kuni ta seda soovib v.a juhul kui kohaliku kaitseala kaitse-eeskirjaga on selle kasutamiseks sätestatud mingid piirangud.

Metsade majandamine toimub vastavalt *metsaseadusele* ja kohalike kaitsealade kaitse-eeskirjadele (vt ka ptk 6). Väljaspool maastikukaitsealadid soovitatakse sarnaselt maastikukaitsealadega metsade majandamine ja kasutamine sellisel moel ning sellises tempos, et säiliks metsade bioloogiline mitmekesisus, produktiivsus, taastumisvõime ja elupõlisus ning ühtlasi nende potentsiaal täita nüüd ja tulevikus ökoloogilisi ja sotsiaalseid funktsioone nii kohalikul kui ka üleriigilisel tasandil. Seejuures on soovitatav:

- hoiduda intensiivsest metsamajandusest, selle asemel teostada valikraied;
- kaitsta looduslikku uuenemist vältides rasket metsatehnikat, raietööde läbiviimine ajal, mil pinnas on külmunud;
- taasmetsastada lageraiealad kasutades selleks kohalikke liike ja vältides monokultuuride teket;
- hoiduda raietöödest raierahu perioodil;
- jätta jäätmaad ja väheviljakad alad looduse meelevalda;
- rajada või säilitada hekke ning põõsa- ja puuderühmasid põldude vahele, et vähendada avatud alade ja tuule negatiivset mõju;
- suurendada ja kaasa aidata looduse mitmekesisusele elu- ja söögipaikade loomise läbi (nt lindude pesakastid, kitsede söögikohad jms);
- uuendada kõik raiesmikud ja suurema kui 0,1 ha pindalaga kaitse- ja tulundusmetsa hukkunud osad kolme aasta jooksul, arvestades raiest või hukkumisest.

2. LOO ALEVIKU, LIIVAMÄE KÜLA, SAHA KÜLA JA NEHATU KÜLA ÜLDPLANEERING

Jöelähtme vald, Harjumaa. Kehtestatud 2011. Konsultant OÜ Hendrikson&Ko.

Väljavõtte seletuskirjast:

4.6. Rohelise võrgustiku aladel maade kasutamise ja arendamise tingimused

Roheline võrgustik on määratud Harju maakonna teemaplaneeringus „Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused”, mille piire käesoleva planeeringuga on täpsustatud arvestades looduslike tingimusi ja loomade liikumissuundi. Samuti on täpsustatud rohelise võrgustiku kasutusfunktsiooni tuginedes erinevatele arengusuundumustele ja infrastruktuuri paiknemisele ning seatud tingimused maade arendamiseks rohelise võrgustiku aladel.

Nii maakondlikul kui valla tasandil on rohevõrgustiku planeerimisel oluline kujundada looduslike alade nii ökoloogilisest, loodus- ja keskkonnakaitselisest kui ka sotsiaalsest aspektist põhjendatuim ruumiline struktuur, pehmedada inimtekkelisi mõjusid ning tagada inimesele elutähtsad keskkonda kujundavad protsessid (põhja- ja pinnavee teke, õhu puhastumine, keemiliste elementide looduslikud ringed jne).

Tavapäraselt on iseloomulik, et roheline võrgustik on orienteeritud valdavalt liikidele, kooslustele ja keskkonnaseisundi säilitamisele ning tähelepanu inimesele kui liigile on minimaalne, kuid seda on arvestatud sotsiaalse aspektina. Käesolevas planeeringus on lisaks liikidele, kooslustele ja keskkonna seisundi säilitamisele tavapärasest enam rõhutatud ka sotsiaalse aspekti olulisust – rohevõrgustiku funktsioneerimist elanikele ja piirkonna külastajatele mõeldud puhkealana.

Loo aleviku, Liivamäe küla, Saha küla ja Nehatu küla piirkonna rohevõrgustiku moodustavad **suuremate massiividena Maardu järve ja Saha küla lõunaosa (tuumalad)** ning **rohekoridorid**.

Loo aleviku, Liivamäe küla, Saha küla ja Nehatu küla piirkonna metsasus on väga väike, üksnes ligikaudu 6% planeeringuala pindalast. Olulisemaks massiiviks on Maardu järve äärne ja Saha küla lõunaosa metsamassiiv, mille terviklikkuse hoidmine on väga oluline. Rohevõrgustiku sidususe tagamiseks on olulised rohekoridorid ning nendes minimaalse elustiku jätkusuutliku liikumisvõimaluse tagamine loodusliku taimestiku võõndiga.

Käesolevas üldplaneeringus on oluliseks peetud määratleda rohekoridoride funktsioon ehk kasutusotstarve. **Loo aleviku ja Liivamäe küla vahelise rohekoridori** säilitamisel ja piiride täpsustamisel on lähtutud eelkõige inimesest ja tema vajadustest, kuna rohekoridor asub suures osas keskmiselt avataval maastikul kahe tiheasustusala vahel. Rohekoridor ületab Nehatu-Loo-Lagedi maanteed, mille liiklussagedus 2005. aastal oli ligikaudu 4000 autot ööpäevas ning detailplaneeringutega ja üldplaneeringuga kavandatu realiseerumisel on eeldada olulist liiklussageduse tõusu (kuni 3 korda). Sellise liiklussagedusega maantee on oluliseks takistuseks maismaa elustiku seisukohalt, mistõttu suurulukite liikumine mööda koridori on ebatõenäoline.

Inimesele puhkevõimaluse loomise eesmärgil näeb üldplaneering ette rohekoridori kasutamise eelkõige puhkealana, kus kahe tiheasustuse vahele jääval alal arendatakse

välja erineva kasutusfunktsiooniga kergliiklusteed ning jalgratta- ja matkarajad. Samas ei saa üldplaneering absoluutselt välistada loomade liikumist rohekoridoris, seda eelkõige väikeulukite ja pisiimetajate poolt, kuid koridori laiuse määramisel ei ole üldplaneering arvestanud suurulukite liikumisteedega. Senised uuringud ja kogemused näitavad, et matkaradade ja teiste virgestusliku iseloomuga radade otsene mõju metsaelustiku jaoks on kõrvaline. Veidi suurem mõju on radade korral, kui need on ööpäev läbi valgustatud, kui ka valgustus ei levi metsas väga kaugele. Kuna kõrghaljastuse osatähtsus koridoris on väike, peab kindlasti koridori rajama uut kõrghaljastust, mis tõstab koridori kvaliteeti puhkealana ning leevendab radade mõju (ka valgustuse levikut) metsaelustikule.

Suurulukite liikumisteedest tulenevalt on piirkonda täiendavalt kavandatud rohekoridor **Liivamäe – Saha**, mis kulgeb suunal: Liivamäe tiheasustusala - Saha peakraav - Saha kabel - Saha küla lõunaosa metsamassiiv. Üldplaneeringu protsessis osalesid kohalikud jahimehed, kellele teadaolevalt on nimetatud rohekoridor suurulukite üheks liikumisteedeks põhja-lõuna suunal. Suurulukite liikumist on enam märgatud Saha tee ja Lagedi-Kostivere tee vahel vanast külakeskusest läände jääval kraavitatud alal, kust nad liiguvad tõenäoliselt lõuna suunas metsamassiivi. Koridor kattub Saha kabeli ümbruses vaatekoridoridega, kuhu ehitustegevus on keelatud. Suurulukitele ja metsasisestele elupaikadele spetsialiseerunud inimpelglikele ning aeglaselt levivatele liikidele on vajalik vähemalt 400 meetri laiune koridor. Majade õuealade või kruntidele rajatud aedade soovituslik vahekaugus sellises koridoris on 400 meetrit. Kuna kogu koridor ei ole metsastatud, võiksid vahemaad õuealade vahel olla veelgi suuremad. Rebala muinsuskaitsealal peab arendustegevusel lähtuma planeeringuga „Rebala muinsuskaitseala asustust ja maakasutust suunavad tingimused“ sätestatud arendustingimusi.

Käesolev üldplaneering käsitleb rohevõrgustiku osana ka **Pirita jõge**, mis on suurim piirkonda läbiv vooluveekogu. Vastavalt Eesti looduse infosüsteemile (EELIS) on tegemist lõheliste elupaigaga, samuti võldase elupaigaga (III kategooria kaitsealune liik). Pirita jõgi on liikumiskoridor kahepaiksetele vooluvetega seotud imetajatele ja lindudele. Olles lõheliste elupaigaks, on Pirita jõe puhul eriti oluline veekvaliteedi säilitamine, mis eeldab kaldal laia loodusliku taimestikuga puhvertsooni ja vee temperatuuri hoidvate kaldapuistute olemasolu. Seetõttu on oluline rangelt kinni pidada *Looduskaitseaduses* määratletud ranna ja kalda ehituskeeluvööndist.

Rohevõrgustiku **tuumalade** funktsioneerimiseks on vajalik, et looduslike alade osatähtsus tuumalal ei langeks alla 90%. Samas on väga oluline teadvustada tuumalade äärealade säilimise vajadust – need on loodusliku või poolloodusliku maakasutusega alad, mis jäävad tuumalast välja, kuid on nende moodustamise aluseks. Oluline on silmas pidada, et äärealade maakasutuse muutmisel väheneb koheselt ka tuumala.

Arendustegevused, mis muudavad maa sihtotstarvet või kavandavad joonehitisi tuumaladele, tuleb kooskõlastada maavalitsuse ja Keskkonnaametiga. Ehitusalade valikul peab lähtuma rohekoridoride ja tuumalade asukohtadest, kavandatav asustus ei tohi lõigata läbi roheline võrgustiku koridore.

Konfliktkohtadena käsitletakse piirkondi, kus maakasutuslik iseloom takistab või võib tulevikus takistada roheline võrgustiku pidevuse säilimist ja üldist toimimist. Sellisteks probleemseteks kohtadeks on looduskeskkonna seisukohast eelkõige suure liikluskoormusega teed, kasutuses olevad karjäärid ja maardlad, asustus- ja tööstuspiirkonnad ning nende võimalikud laiendusala. Planeeringuala läbivatest suurema liikluskoormusega ja ühtlasi suurema konfliktiohuga maanteedeks on Nehatu-Loo-Lagedi maantee. Lagedi-Kostivere maantee on käesoleva planeeringu koostamise ajal

väikese liiklussagedusega maanteelõik ja loomade liikumisteele see olulist ohtu ei sea. Siiski üldplaneeringu realiseerumisel tõuseb liiklussagedus ka nimetatud maanteelõigul, mistõttu võib maanteelõiku käsitleda looduskeskkonna seisukohalt konfliktiohuga maanteena.

Konfliktiohu vältimiseks tuleb rohekoridoride ristumisel suure liikluskoormusega maanteedega paigaldada teedele ohumärk „metsloomad” loomade liikumistee kohta, millel võib olla kujutatud sellele kohale omane loom või liiklusmärgi „suurim kiirus”, mis sätestab lubatud sõidukiiruse (km/h) teelõigul.

Rohelise võrgustiku alal maa kasutamise ja arendamise põhimõtted

1. uued asumid, elamugrupid ja teised kompaktsed hoonestusega alad planeerida üldjuhul väljapoole rohevõrgustiku elemente;
2. võrgustiku sidususe tugevdamiseks säilitada asulate lähiala põllumaade vahel paiknevaid metsaga kaetud alad;
3. Loo aleviku ja Liivamäe küla vahelise ning Nehatu-Loo-Lagedi maantee ja Pirita jõe vahelise puhkeala (ühtib rohekoridoriga) arendamisel on lubatud puhkeotstarbelise äri arendamine ning puhkeotstarbeliste hoonete ja rajatiste rajamine, kusjuures ala planeerimisel tuleb ette näha rajatava madal- ja kõrghaljastusega vähemalt minimaalne elustiku jätkusuutlik liikumisvõimalus. Puhkeala kasutusotstarve täpsustatakse detailplaneeringu koostamise käigus, puhkeotstarbeliste hoonete ja -rajatiste maksimaalseks ehitistealuseks pinnaks kehtestatakse 10% krundi kogupindalast;
4. rohelise võrgustiku alal (koridoris ja tuumalal) on uue tiheasustuse põhimõttel kavandatava elamuala rajamine keelatud, lubatud on üksnes ühe eluasemekoha (1 majapidamine) rajamine. Eluasemekoha rajamisel oma tarbeks ei kaasne detailplaneeringu koostamise kohustust v.a. käesoleva dokumendi peatükis 4.1 sätestatud juhtudel;
5. ühe eluasemekoha rajamisel ei tohi majade õuealad või kruntidele rajatud aiad olla üksteisele lähemal kui 200 meetrit ning tuumaladel ei tohi looduslike alade osatähtsus langeda alla 90% (välja arvatud olemasoleval elamumaal). Võimalusel säilitada tuumalade äärealade senine maakasutus;
6. juhul, kui maade arendamisel detailplaneeringu ala kattub rohelise võrgustiku alaga, tuleb detailplaneering kooskõlastada Keskkonnaametiga;
7. rohelise võrgustiku koridoride puhul vältida nende täiendavat läbilõikamist joonobjektidega (teed, raudteed, maapealsed soojatrassid jne). Maa-aluste tehnovõrkude trasside rajamine on üldjuhul lubatud, omavalitsus võib kaalutusotsuse alusel nõuda keskkonnamõju hindamist.

3. ANIJA VALLA ÜLDPLANEERING

Anija vald, Harjumaa. Koostamisel. Konsultant OÜ Hendrikson&Ko.

Väljavõte seletuskirjast:

5.6. Rohevõrgustik

Rohevõrgustiku tugialadele ja koridoridele säilimiseks seatakse üldised kasutustingimused, mis peavad tagama roheline võrgustiku toimimise:

1. planeeringute, kavade jne puhul tuleb igal juhul arvestada seda, et rohevõrgustik jääks toimima. Võrgustiku funktsioneerimiseks ei tohi looduslike alade osatähtsus tuumalas langeda alla 90%.
2. ehitiste/rajatiste kavandamine maalises piirkonnas hajusale asustustrile omaselt on lubatud, kui sellega säilib rohevõrgustiku terviklikkus ja toimimine;
3. uute tiheasustusega alade kujundamine rohevõrgustiku alale ei ole lubatud. Uued asustusala tuleb kavandada väljaspoole tuumalaid, olemasolevate laiendamisel ei tohi läbi lõigata rohevõrgustiku koridore;
4. rohevõrgustiku koridorides ei tohi aiaga piiratava õuema suurus ületada 0,4 ha, säilitamiseks hajusale asustustrile omast avatud ruumi ja võimaldada ulukite vaba liikumist;
5. tuumaladele ja koridoridele on üldjuhul vastunäidustatud teatud taristute (nt kiirteed, prügilad, jäätmehoiud ja teised kõrge keskkonnamõjuga objektid) rajamine. Juhul, kui uute taristute rajamine on vältimatu, tuleb planeeringu käigus hoolikalt valida rajatiste asukohta ning vajadusel läbi viia keskkonnamõju hindamine ning vajadusel rakendada leevendavaid meetmeid (nt ökoduktid);
6. kaevandussoovi ja rohevõrgustiku koridori kattuvusel arvestab loaandja loamenetluses vajadusega säilitada roheline võrgustiku toimivus, töötades välja leevendavad meetmed;
7. rohevõrgustiku alal kaevandamisel tuleb kasutusele võtta meetmed rohevõrgustiku toimimiseks. Vajadusel tuleb läbi viia keskkonnamõju hindamine;
8. rohevõrgustiku tugevdamiseks säilitatakse põllumaade vahel paiknevad metsaga kaetud alad, sest mets omab olulist tähtsust ökoloogilistes protsessides ning inimese kultuurilises taustas ja elulaadis.

4. VASALEMMA VALLA ÜLDPLANEERING

Vasalemma vald, Harjumaa. Kehtestatud 2011. Konsultant Ramboll Eesti AS.

Väljavõte seletuskirjast:

3.7.5 Maa kasutamise ja arendamise põhimõtted rohevõrgustiku alal

Maade arendamisel, mis asuvad rohevõrgustiku alal, tuleb lähtuda tingimustest:

- kaitsealadel kehtivad kinnitatud kaitse-eeskirjad ja kaitsekorralduskavad;
- tagada vääriselupaikade ja haruldaste taimekoosluste säilimine;
- rohekoridoridel paikneva tulundusmetsa kasutamist ei piirata, v.a veekogude kaldaalad, vääriselupaigad, kaitsealad ja seadustest tulenevad piirangutega alad;
- vältida tuleb tuumaladele ja koridoridesse olulise ruumilise mõjuga objektide kavandamist;
- roheline võrgustiku koridoride puhul vältida nende täiendavat läbilõikamist joonobjektidega (teed, tehnovõrgud). Maaaluste tehnovõrkude trasside rajamine on üldjuhul lubatud, omavalitsus võib kaalutusotsuse alusel nõuda keskkonnamõju hindamist.

- joonobjektide ristumisel rohevõrgustiku elementidega tuleb näha ette meetmed rohelise võrgustiku toimimise tagamiseks, tuleb arvestada loomade liikumisvajadustega ning tagada neile läbipääs sildade alt, tunnelitest või ökoduktidega. Kavandatud loomade läbipääsu võimalikud asukohad on kantud joonisele Maakasutus;
- igasuguse arendustegevuse korral on soovitatav säilitada loodusliku ala osakaal vähemalt 90% ulatuses;
- rohelise võrgustiku alal (koridoris ja tuumalal) on uue tiheasustuse põhimõttel kavandatava elamuala rajamine keelatud, lubatud on üksnes ühe elamuasemekoha (1 majapidamine) rajamine. Eluasemekoha rajamisel oma tarbeks ei kaasne detailplaneeringu koostamise kohustust;
- rohevõrgustiku toimimise tagamiseks ei tohi rohevõrgustiku elementidele jäävat krunti tarastada. Alevikest väljaspool võib tarastada vaid õueala. Ämari Lennubaasi alal asuva rohevõrgustiku ümbrus on lubatud tarastada. Vaatamata tarale on Ämari Lennubaasi alale jääv rohevõrgustiku ala vajalik, kuna aitab säilitada putukate, lindude ja väikeste imetajate liikumisteid ja vähendab müra levikut;
- ühe elamuasemekoha rajamisel ei tohi majade õuealad või kruntidele rajatud aiad olla üksteisele lähemal kui 200 m ning tuumaladel ei tohi looduslike alade osatähtsus langeda alla 90% (välja arvatud olemasoleval elumumaal). Võimalusel säilitada tuumalade äärealade senine maakasutus;
- kinnistutel, mis ulatuvad Vasalemma jõeale ei ole lubatud rajada kanaleid;
- juhul, kui maade arendamisel detailplaneeringu ala kattub rohelise võrgustiku alaga, tuleb detailplaneering kooskõlastada Keskkonnaametiga;
- rohevõrgustik maardlal ei saa olla takistuseks kaevandamislubade taotlemisel ja väljaandmisel õigusaktides sätestatud korras ning tingimustel. Teatud juhtudel on kaevandamisloa andmiseks ette nähtud keskkonnamõju hindamise läbiviimine Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) §6 kohaselt.
- Ämari aleviku ja Ämari lennuvälja vahele jäävas rohekoridoris tuleb piirata raie teostamisel lageraie suurust. Tegemist on rohekoridoriga, millel on ka keskkonnaseisundi kaitse funktsioon vähendada lennuvälja häiringut Ämari alevikule.

3.7.3 Ehitamine hajaasustusalal

Uute pereelamute rajamisel tuleb arvestada varem rajatud hoonete maastikulist paigutust ja struktuuri ning paikkonna miljööd. Hooned peavad stiililt ja kujunduselt sobima olemasolevasse keskkonda.

Üldplaneering määrab hajaasustuses elumumaa sihtotstarbega krundi minimaalseks lubatud pindalaks:

Veskikülas - 1 ha,

Lemmaru külas - 2 ha.

Ühele krundile on lubatud ehitada üks ühepereelamu koos abihoonetega. Eluhoonete juurde on lubatud ehitada garaaže ja kõrvalhooneid, mis peavad kujunduslikult sobima olemasolevate hoonetega.

Ehitise püstitamisel tuleb silmas pidada, et selle juurde rajatavad kommunikatsioonid (teed, elektriliinid jt) oleksid nii lühikesed kui võimalik ja ei muudaks puhkemaastiku väärtust.

Ehitus- ja välisviimistlusmaterjalid peavad sobima juba paikkonnas kasutusel olevate materjalidega ja kinnistul olevate hoonete materjalidega. Majade värvimisel vältida eredaid ja silmatorkavaid toone.

Olemasolevate puit- ja maakivist hoonete rekonstrueerimisel ei ole soovitatav kasutada plastikaknaid, -uksi ja -voodreid. Ehitusmaterjalidest tuleb eelistada naturaalseid materjale (puit, kivi jne).

5. VAIVARA VALLA ÜLDPLANEERING

Vaivara vald, Ida-Virumaa. Kehtestatud 2010. Konsultant AS Pöyry Entec.

Väljavõtte seletuskirjast:

2.5.2.1 Rohelise võrgustiku toimimist tagavate tingimuste seadmine

Selle üldplaneeringuga määratud rohelise võrgustiku alad on kavandatud järgmiste ehitus- ja maakasutustingimustega:

- säilitada tuleb rohelise võrgustiku terviklikkus ja vältida terviklike loodusalade killustumist. Rohelise võrgustiku aladel tuleb vältida kompaktsema asustuse tekkimist ja ulatuslikumaid uusehitisi (va talukohad ja üksikud elamud hajaasustusviisil). Peamiseks nõudeks on see, et looduslike ja/või pool-looduslike alade osatähtsus rohevõrgustikul ei tohi langeda alla 80% maaüksuse pindalast;
- rohelisse võrgustikku kuuluvatel looduskaitsealadel (kaitsealad, kaitsealuste liikide elupaigad vms) on majandustegevus seadustega kas keelatud või piiratud;
- väljapool kaitsealad on rohelise võrgustiku metsad üldjuhul metsadeks, kus võib vastavalt metsakorralduskavadele arendada majandustegevust. Sealjuures on soovitatav võimaluse korral rohelise võrgustiku koridorides vältida lageraiet;
- rohelise võrgustiku aladel võib jätkata olemasolevate põllumaade kasutamist – traditsionaalsed põllud toimivad rohevõrgustiku osana ja lisavad maastikku mitmekesisust. Maaomaniku soovi korral on lubatud põllualadele metsa istutamine;
- rohelise võrgustiku alal tuleb reeglina hoiduda metsamaa sihtotstarbe muutmisest (v.a tuulegeneraatorite rajamiseks valla osa üldplaneeringu alusel);
- olemasolevate kaevanduste kasutamine jätkub, nende laiendamisel tuleb arvestada võimalikult suures ulatuses rohelise võrgustiku paiknemisega;
- olulist rohelise võrgustiku muutmist ettenägeva tegevuse kavandamisel tuleb koostada keskkonnamõjude hindamine;
- rohevõrgustiku aladele jäävate veekogude ja nende kaldaalade looduslikkus tuleb säilitada. Rohelise võrgustiku aladel ei vähendata looduskaitseadusest tulenevat ranna või kalda ulatust ja ehituskeeluvööndit;
- veekogude kallaste hooldamine ja kasutamine peab olema selline, et see muudaks võimalikult vähe veekogude looduslikku seisundit. Selle tagamiseks tuleb ojade, jõgede ja järvede kaldad säilitada võimalikult looduslikuna, et oleks tagatud bioloogiliselt mitmekesise ökotoni (kahe järsult erineva ökosüsteemi siirdevöönd, mis sisaldab mõlema elemente ja seepärast keskkonnalt komplekssem või liigirikkam kui kumbki neist) olemasolu ja säiliks seis- ja vooluveekogude tähtsus ökoloogiliste koridoridena;
- veekogude kuju (voolusängi) muutmist (lihtsustamine) tuleb vältida, kuna see vähendab nende ökoloogilist tähtsust rohelise võrgustiku osana;
- paisude rajamist rohelise koridori staatuses olevatele vooluveekogudele tuleb vältida, kui see tegevus halvendab rohelise koridori toimimist;
- rohevõrgustiku aladele jäävate allikate veerežiim tuleb säilitada;
- väärtuslikel niitudel on mõistlik säilitada/taastada traditsiooniline majandustegevus - karjatamine ja niitmine;
- rohelise võrgustiku alal (v.a kaevanduste alad) tuleb säilitada looduslikud pinnavormid;
- rohevõrgustiku koridori aladele ehitades peab koridori alaga risti suunas vähemalt 50 m laiune koridori riba jääma katkematuks. Lisaks peab koridori alale rajatud hoonete õuealade või maaüksustele rajatud aedade vahekaugused olema vähemalt 200 m;
- koridoride lõikumisel maanteega (konfliktkohad) tuleb kavandada abinõud loomade liikumisvõimaluste säilimiseks – selleks tuleb rajada loomade tee alt läbi liikumist võimaldavad tunnelid vms lahendused;
- rohevõrgustiku aladel on lubatud ehitada üks elamu- või talukompleks kinnistu kohta juhul, kui kinnistu suurus on vähemalt 3 ha. Alla 3 ha kinnistule ei ole lubatud hooneid ehitada ilma detailplaneeringuta. Olemasoleva minimaalselt 3 ha suuruse maaüksuste enam kui kaheks kruntimine (sh üks hooviala elamualana ja ülejäänud maa maatulundusmaana) elamuehituse jaoks ei ole lubatud.

- rohevõrgustiku alal ei tohi uus elamu paikneda naaberkinnistul olevale elamule lähemal kui 50 m.

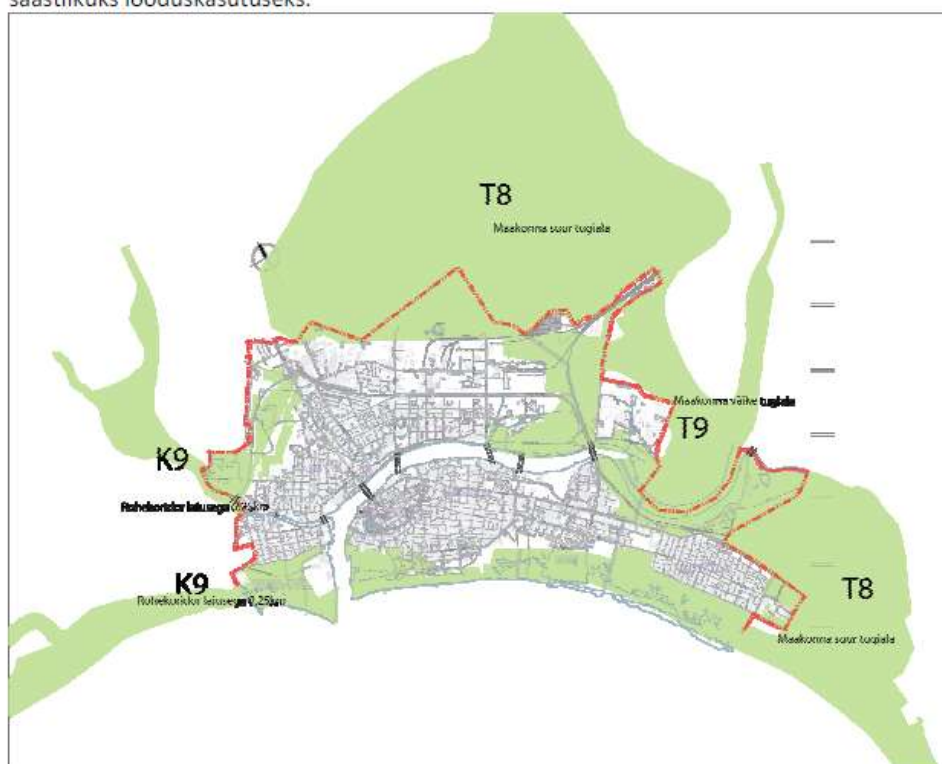
6. PÄRNU LINNA ÜLDPLANEERING

Pärnu linn, Pärnumaa. Koostamisel. Koostaja Pärnu Linnavalitsus.

Väljavõtte seletuskirjast:

8.2 Maakonna roheline võrgustik

Maakondliku roheline võrgustiku kavandamise eesmärk on säilitada teatud maa ala ökoloogilisi parameetreid tagav maastikukomponentide kogum, mille kaudu luuakse eeldused piirkonnale iseloomulike ökosüsteemide ja liikide säilimiseks ja kaitseks ning säästlikuks looduskasutuseks.

Skeem 10: Pärnu maakonna rohevõrgustiku sidusus Pärnu linnaga

8.3 Linna rohevõrgustik

Kohaliku rohevõrgustiku komponentidena on üldplaneeringus käsitletud haljasalaid ja avalikke alasid. Muu otstarbega alade haljastust (eraaiad, ühiskondlike hoonete haljastus jms) käsitletakse kohaliku süsteemi toetavana. Kohaliku rohevõrgustiku ülesanne on võimaldada eelkõige inimestele kõrgekvaliteedilist ja tervislikku elukeskkonda koos puhke- ja sportimisvõimalustega aga ka loodusväärtuste säilimist ja kohaliku kultuuriväärtuse säilimist ja edasi arendamist.

8.3.1 Ülelinnalised puhke- ja virgestusalad (tugialad)

Suured ja tiheda kontsentratsiooniga haljasalad, mille moodustavad kaitsealad, metsad, metsapargid, pargid jms. Need on alad, millele toetub kohaliku rohevõrgustiku süsteem ja mis omakorda on seotud linna lähiümbruse rohevõrgustikuga. Linna kohalikud tugialad on ühtlasi ülelinnalise tähtsusega puhkealad.

Tugialade arendamise põhimõtted:

- Tugialade sidumine maakonna ja linna rohevõrgustiku elementidega rohekoridoride abil;
- Tugiala piires peab säilima olemasolev haljasalade struktuur (vältida killustumist), alade kaitseväärtused (vääriselupaigad, kaitsealad, kultuuriväärtused jms) ja looduseilmelisuus;

Niidu-Tammiste metsade ja Rääma raba puhkeala (tugiala T1)

Tugiala moodustavad Rääma raba, Raba mets, Harutee mets, Jaama mets, Niidupark, Ringtee mets, Tammiste mets ja loetletud aladega seotud või vahetult piirnevad haljasalad.

- Endise Rääma prügila kujundamine spordipargiks (ekstreemspordikeskus);
- Rääma raba matka ja suusaradade kavandamine;
- Niidu maastikukaitseala loodusväärtusi ja kaitse eesmärke arvestavate puhkevõimaluste kavandamine (rahvaürituste toimumispaik, suusarajad, jooksurajad jms);

Papiniidu – Raeküla puhkeala (tugiala T2)

Tugiala moodustavad Veteranide park, Leinapark, Papiniidu, Raeküla, Suusa, Käo, Vambola, Tarva, Hirve, Hiie, Laane, Piiri metsad, Metsakalmistu ning loetletud aladega seotud või vahetult piirnevad haljasalad.

- Vt. Arengualad A5 ja A17.

Loode-Pärnu/ Saugamõisa puhkeala (tugiala T3)

Tugiala moodustavad endise Sauga mõisa park, Loode Pärnu tootmisala Ülejõe ning „Vingiküla“ elamupiirkonnast eraldavad haljasalad ning Lennujaama teed ümbritsevad haljasala.

- Sauga mõisa pargi ala välja arendamine suurürituste (vabaõhuüritused, festivalid, kontserdid) toimumispaigaks;
- Sauga mõisa pargi ala välja arendamine Ülejõe piirkonna puhkealaks;
- Ala arendamisel tuleb arvestada ja eksponeerida piirkonna ajalugu;
- Mõisa park ja Uus-Sauga tänavale jääv mõisapargi allee tuleb rekonstrueerida;
- Ala kohta tuleb koostada maastiku analüüs, mis annab suunised kujundusprojekti koostamiseks;

Pärnu ranna, rannaniidu ja rannapargi puhkeala (tugiala T4)

Tugiala moodustavad Rannaniidu looduskaitseala, Vana Pärnu metsapark, Rannapark, Koolinoorte metsapark, Sanglepa salumets ja Kalevi mets ning loetletud aladega seotud või vahetult piirkevad haljasalad.

- Rannaniidu looduskaitsealale loodusväärtusi ja piirkonna elanike ning küllastajate kasutushuvisid arvestava külustusinfrastruktuuri kavandamine (teed, infostendid, vaateplatvormid, ujumiskohad jms);
- Pärnu kesklinna ranna ala pikendamine Kanali tn pikenduseni.
- Pärnu kesklinna arendamise eesmärgid on ranna ala välja arendamine tervikliku Eesti esindusranna väärilise kujunduskontseptsiooni alusel (erinevad kasutusvõimalused, inventar, väikevormid, rannakaubandus ja teenindus);
- Mai, Raeküla ja Vana-Pärnu ranna alade laiendamine ja edasi arendamine, et pakkuda elanikele vee äärse puhkuse võimalust ning vähendab kesklinna külustuskoormust.
- Pärnu rannapargi rekonstrueerimine ja laiendamine.

8.3.2 Lähipuhkealad

Lähipuhkealad on keskmise ja väikese suurusega, heakorrastatud avalikud haljasalad, kus on ette nähtud võimalused vaba aja veetmiseks, meelelahutuseks ja spordiga tegelemiseks. Pärnu linna puhkealade võrgustik on kavandatud lähtuvalt eesmärgist tagada suurele hulgale elanikest lähipuhkealade kättesaadavus mõistliku jalgsikäigu kaugusel ja et tagada pikemat ning spetsiifilist kasutust võimaldavate suuremate ülelinnaliste puhkealade kättesaadavus.

Asulate elukeskkonna kvaliteedi üheks hindamise aluseks on lähipuhkealade kvaliteet. Kriteeriumiks on võetud nende kaugus elamuast ja pindala ühe elaniku kohta. Rohestruktuuri ja puhkealade kaardile on kantud iga olemasoleva lähipuhkeala raadiused, et näidata linna kaetavust. Raadiused on 300m (5 min jalutusmaa) ja 500m (15-20min jalutusmaa). Need on ühtlasi ka soovituslikud puhkealade kaugused. Kaardilt võib lugeda, et Pärnu on küllaltki hästi puhkealadega kaetud, kuid kohati tuleb parandada nende kvaliteeti ja muuta need seeläbi inimsõbralikumaks. Paljud linnasisesed puhkealad täidavad hetkel pigem ökoloogilist funktsiooni.

Rohestruktuuri ja puhkealade kaardil on toodud olemasolevad ja säilitatavad lähipuhkealad ning väljakujunenud asustusega piirkondades reserveeritavad perspektiivsete lähipuhkealade maa-alad. Väljakujunemata aladel (sh arengualadel) tuleb lähipuhkealade paiknemine ja suurus määrata detailplaneeringutega, järgides nende arendamise põhimõtteid.

Lähipuhkealade arendamise üldised põhimõtted:

- Lähipuhkealade kujundamisel tuleb arvestada eelkõige erinevas vanuses laste mängu- ja sportimisvõimaluste kavandamise vajadusega;
- Lähipuhkealadele on lubatud püstitada puhkeala teenindamiseks vajalikke väikesemahulisi ehitisi (tualett, pargipaviljon, varjualune, lava, hooajaline müügikoht jms), mis haakuvad puhkeala kujundusega;
- Kesklinna ajaloolised pargid on ette nähtud rekonstrueerida;

- Parkides tagada taimeistiku ökoloogiline vanuseline mitmekesisus;
- Uute lähipuhkealade kavandamisel tuleb jälgida seotust linna rohestruktuuriga;
- Lähipuhkealade kättesaadavuse tagamine elamutest mõistliku jalutusteedkonna piires 300m (5 min) ja 500m (15-20min).

8.3.3 Rohekoridorid, ribastruktuurid ja puhveralad

Rohelise koridori eesmärk linnas on pakkuda inimestele haljastatud liikumisteed erinevate sihtkohtade vahel liikumiseks ja rekreatsiooniks ning kindlustada looma- ja taimeliikide levikuvõimalused linnamaastikus. Üldplaneeringu kaardile on roheliste koridoridena märgitud olemasolevad kergliikluse läbipääsu võimaldavad haljastatud tänavad ja haljastuteed ning alad kuhu rohelised liikumisteed tuleb kavandada. Rohestruktuuri kaardil ei ole koridoridena eraldi välja toodud suuremõõtmelisi ribakujulisi haljasalaid (rannaala, haljasalade vöö, puhverala jms) mis on kaardil käsitletavad kui eraldiseisvad haljasalad.

Linna rohekoridoridena on käsitletavad:

- rohelised ühendusteed inimestele (puiesteed, haljastatud tänavad, haljastuteed);
- looduslikud ribastruktuurid (jõgede ja ojade kaldaalad, mererand, haljasalade vöö);
- puhveralad (linnasisest auto ja raudteed ning tootmisala ümbritsev haljasala).

Rohekoridoride arendamise põhimõtted:

- Rohekoridorina kasutataval tänaval peab olema tagatud turvaline ja mugav kergliikluse läbipääs (jalgteed, jalg- ja jalgrattateed, jalgrada, vähese liiklusega tänav);
- Uue tänavahaljastuse kavandamisel, tuleb võimaluse korral, haljastus näha ette sõidutee ja kõnni- ja/või jalgrattateed vahele, kus see toimib liiklusest tulenevate mõjude puhvertsoonina;
- Tänavahaljastuse põhiliseks komponendiks on puud. Sõltuvalt kujundusest ja asukoha tingimustest võib tänavahaljastus olla lahendatud ka eraldiseisvalt või kombineeritult pöösaste või püsikutega;
- Kavandatava rohekoridori osad, millele ei ole võimalik tagada haljastust peavad võimaldama kergliikluse läbipääsu. Kui teemaa piiridesse ei ole võimalik haljastust kavandada tuleb see võimalusel ette näha tänaväärsetel kruntidel tänavapoolse haljastusena. Tänaväärsetel kruntidel tuleb säilitada olemasolev kõrghaljastus. Oluline on tagada rohekoridori visuaalne seotus;
- Olemasoleva puiestee või puuderea pikendamisel ja lisahaljastuse kavandamisel tuleb arvestada välja kujunenud istutuse rütmi ja joont;
- Ajalooliselt välja kujunenud puiesteed tuleb säilitada ja vajadusel asendada terviklikult. Lubatud ei ole ajalooliste puiesteede ümber kujundamine. Kesklinna puiesteesid hooldatakse hoolduskava alusel;

- Tänavapuude kasvuks peab olema ette nähtud vähemalt 3m laiune haljasriba ja meetmed puude kaitsmiseks kahjulike mõjude eest;
- Rohekoridoride ristumisel maantee ja raudteega tuleb ette näha ohutud ülekäigud inimestele (tunnel, sild, ülekäigukoht) ja läbipääsud loomadel (tunnelid ja truubid väikeloomadele ja vaba nähtavusega ala suurloomadele).

Looduslike ribastruktuuride arendamise põhimõtted:

Ranna ja kaldaalade arendamise põhimõtteid on käsitletud peatükis 11 „Ranna ja kalda kasutus“.

Ranna ala arendamise põhimõtted on käsitletud peatükis 4 „Maa- ja veetalade üldised kasutamise- ja ehitustingimused“ Supelranna maa-ala all.

- Jõe kallastel tuleb säilitada väärtuslikud puud;
- Jõe äärsete alade kavandamisel tuleb arvestada vaadete avamisega jõele ja jõelt kaldaaladele;
- Jõe äärsete alade kavandamine peab toimuma tervikliku kujunduskontseptsiooni alusel;
- Linnas paiknevate ojade sulgemine ei ole lubatud. Võimalusel tuleb torudesse suunatud ojad avada.

Puhveralade arendamise põhimõtted:

- Puhveralad on ette nähtud Via Baltica, Lennuvälja tee, Kaubasadama tee, Loode Pärnu tootmisalade ja raudtee äärde.
- Puhverala loomisel tuleb ette näha mitmerindeline okaspuu-lehtpuu-lehtpõõsa kaitseistutus ja/või kombineerida haljastuslikud ja ehituslikud müra ning heitgaaside mõju leevendavad meetmed.

Kohaliku rohevõrgustikku toetavad tingimused

- Muu otstarbega alade haljastuse kavandamisel tuleb lähtuda rohestruktuuri sidususe parandamisest (nt kavandada puuderivi, mis täiendab tänavahaljastust, liita kavandatavate korterelamute õuealad üheks suuremaks haljasalaks jms);
- Säilitada kruntidel paiknev väärtuslik kõrghaljastus ning olemasoleva kõrghaljastuse eemaldamisel, kaaluda asendusistutust;
- Soovitavalt säilitada kruntidel paiknevad viljapuuaiad;
- Kasutada haljastust linnaruumi liigendamisel ja eriilmeliste või erifunktsiooniga alade vahel sujuvamate üleminekute loomisel ning kahjulike mõjude leevendamisel;
- Olemasolevate korterelamute õuealadel parkimiskohtade puuduse lahendamiseks tuleb koostada terviklik lahendus. Haljastuse aluse maa kavandamisel parkimisalaks tuleb kasutada haljastuse seisukohast vähemväärtuslikku ala ja tõsta haljastuse kvaliteeti.

7. TARTU VALLA ÜLDPLANEERING

Tartu vald, Tartumaa. Kehtestatud 2008. Konsultant OÜ Hendrikson&Ko.

Väljavõtte seletuskirjast:

3. Rohevõrgustik

Üldplaneeringuga kavandatud meetmed rohelise võrgustiku säilimiseks ning toimimiseks:

- senine asustuse ja maakasutuse struktuur säilitatakse võimalikult suures osas;
- uued asumid, elamugrupid ja teised kompaktsed hoonestusega alad planeeritakse enamuses väljapoole rohelise võrgustiku elemente;
- teedevõrgu kavandamisel püütakse tagada võrgustiku toimimine rakendades selleks vajalikke meetmeid;
- tagatakse seadusega ette nähtud ehituskeeluvööndi maksimaalne laius;
- säilitatakse rohelise võrgustiku aladel looduslike alade senine osakaal, mis ei tohiks väheneda rohkem kui 10% või määral, mis pärsib võrgustiku toimimist;
- võrgustiku aladele jäävate metsa- ja põllumaade majandamisele esitatavates nõuetes lähtutakse heast põllumajandus- ja metsamajandustavast;
- Kõrveküla piirkonnas ja sellega osaliselt kattuvatel rohevõrgustiku aladel katastriüksuste jagamine ehitamise eesmärgil ei ole lubatud.

Rohevõrgustiku konfliktaladena käsitletakse piirkondi, kus maakasutuslik iseloom takistab või võib tulevikus takistada rohelise võrgustiku pidevuse säilimist ja üldist toimimist. Sellisteks probleemseteks kohtadeks on eelkõige suure liikluskoormusega teed, kasutuses olevad karjäärid ja maardlad, asustus- ja tööstuspiirkonnad ning nende võimalikud laienemisalad.

Käesolev üldplaneering lähtub maakonnaplaneeringu teemaplaneeringus seatud rohevõrgustiku konfliktaladest tulenevatest maakasutuspiirangutest järgnevalt:

- Olemasoleva teedevõrgu laiendamise ja uute teede rajamise projektilahendused peavad tagama looduslikele kooslustele võimalikult harjumuspärased elutingimused. Loomade sõiduteele sattumise või õnnetusjuhtumite vältimiseks tuleb maanteetrassi lõikumisel loomade rännuteedega tarvitusele võtta erimeetmed – kiiruspiirangud, hoiatusmärgid, võrkaiad, ulukitunnelid, ökosillad jne.
- Uute ulatuslike elamualade ja tootmisalade, maardlate, karjääride, freesturbaalade või prügilate rajamist/kaevandamislubade väljastamist, rohelise võrgustiku aladele tuleb igal juhul vältida.

3.13 Põllu- ja metsamaa (MP ja MM)

Kinnisasjade kasutamise reeglid rohevõrgustiku aladel:

- Rohevõrgustiku aladel, mis jäävad osaliselt või täielikult Kõrveküla piirkonda, tehakse käesoleva planeeringuga ettepanek määrata metsad kaitsemetsa kategooriasse;
- Rohevõrgustiku alal põllu- ja metsamaal on väikseim ehitusõigust omav katastriüksuse või krundi suuruseks 5 ha, kuhu on lubatud ehitada üks ühepereelamu ja kuni 3 elamut teenindavat abihoonet;
- Detailplaneeringu ja mõjude hindamise/eksperthinnangu alusel on võimalik rohevõrgustiku alale rajada mingit muud funktsiooni kandev hoone, mis ei takista täielikult rohevõrgustiku toimimist.
- Rohevõrgustiku aladel on lubatud moodustada elamumaa katastriüksus vaid õuemaa-ala piires, ülejäänud katastriüksus peab jääma maatulundusmaa sihtotstarbega hoonestamata haljasalaks, katastriüksuse sihtotstarbe muutmine mujal kui õuealal pole lubatud;

- Piirdeaedu võib rajada rohevõrgustiku aladel vaid elamu õuema ümber, ülejäänud osas peab katastriüksus jääma tarastamata;
- Hoonestamata alal uue elamu ja seda teenindavate abihoonete paigutus olemasoleva hoonestuse suhtes peab järgima antud piirkonnas traditsiooniliselt väljakujunenud hajaasustusküla paigutusmustrit ning asustusstruktuuri. Uute hoonete paigutuse ja kauguse olemasolevast hoonestust ning rajatavate hoonete mahud, ulatuse ja iseloomu määrab igakordselt vallavalitsus projekteerimistingimustega.

8. HARKU VALLA ÜLDPLANEERING

Harku vald, Harjumaa. Kehtestatud 2013. Konsultant OÜ Hendrikson&Ko.

Väljavõtte seletuskirjast:

2.17 Rohevõrgustiku tuumalad ja koridorid

.....

Harku rohevõrgustiku olulisim osa on valla keskosa läbivad massiivid, mille terviklikkuse hoidmine on esimene prioriteet. Eelkõige tähendab see Sõrve, Vääna-Jõesuu, Türisalu-Vääna-Humala ja Suurupi massiivide terviklikkuse tagamist ja nendevaheliste liikumiskoridoride säilitamist. Nimetatud tuumalade kogupindalast peab säilima vähemalt 90% looduslikuna ehk inimtegevusest puutumata. Koridoride laius peab olema vähemalt 500-700 m.

.....

Tuumalade ja koridoride funktsioon ning kasutustingimused

Harku valla tuumalad:

- Harku järv ja selle piiranguvöönd (Tallinna linna territooriumil) – kuna vee-elustiku ja –linnustiku jaoks on tegemist kehvakvaliteedilise elupaigaga, on antud ala peamine funktsioon Tallinna linna ja Harku valla tiheasustusaladelt lähtuvate negatiivsete keskkonnamõjude kompenseerimine. Järve ümbritsev kitsas vöönd omab olulist rolli ka väikeimetajate, veelindude ja kahepaiksete levimiskoridorina. Harku järve veekvaliteedi minimaalse kaitse tagamiseks ja elustikule levimisvõimaluste tagamiseks on oluline hoida järvega vahetult piirnevat ala vähemalt piiranguvööndi ulatuses looduslikuna (Harku järve piiranguvöönd on 100m²). Aladel, kus üldplaneeringu koostamise hetkel juba majad asuvad, tuleb tagada loodusliku taimestikuga riba vähemalt veekaitsevööndi ehk 10 meetri ulatuses. Harku järv asub Tallinna linna territooriumil, veekogu piiranguvöönd ulatub osaliselt Harku valla territooriumile.
- Harku mets ja raba – Harku mets ja raba moodustavad ligikaudu 530 ha suuruse roheline massiivi, mis on väga tiheda teedevõrguga ja tulenevalt asukohast tiheasustuste keskel, äärmiselt tugeva rekreatiivse surve all. Antud tuumala põhifunktsiooniks on õhusaaste sidumine, hapniku tootmine ning inimestele rekreatiivsete võimaluste pakkumine. Inimõju tõttu ei ole Harku mets ja raba elustiku seisukohast väärtuslik ala, kuid suuruse tõttu mõjub loomastiku tõmbekeskusena. Kuna ala on inimeste poolt puhkeotstarbel väga aktiivses kasutuses, on oluline takistada suurte loomade liikumist antud alale ja tagada väikeimetajatele võimalused alalt eemale liikumiseks. Harku mets omab olulist rolli Tallinna rohelises vööndis ning tuleb seetõttu säilitada võimalikult

² Looduskaitse seadus §37 lg1 p2

terviklikuna, vältima peab metsasuse vähenemist ehitustegevuse tõttu. Matka-, suusa- ja jooksuradade ehitus ala kvaliteeti ei kahjusta, kuid silmas tuleb pidada, et ehituse ja metsamajanduse käigus ei kahjustataks tänaseks taastuma hakanud Harku raba veerežiimi.

- Sõrve tuumala – on Harku valla olulisim rohevõrgustiku massiiv hõlmates Tabasalu, Vatsla, Vääna, Liikva, Muraste ja Rannamõisa vahele jäävad metsaalad ja pärandmaastikud. Tuumala ühendab omavahel Harku valla mereäärseid alasid Vääna ja Keila jõest lõunasse jäävate rohealadega ja on piirkonnas peaaegu ainsaks suurulukitele ja inimpelglikele liikidele väga head elupaika pakkuvaks alaks. Vahelduvate elupaigatüüpidega alal asuvad mitmed kaitsealuste liikide elupaigad ja märkimisväärsete loodusväärtustega pärandmaastikud (loolad ja muinasasulate piirkonnad). Sõrve tuumala juures on oluline vältida ala tükeldamist suurte infrastruktuuri (nt tee-ehitus) projektide poolt. Samuti ei tohi tuumalasse rajada uusi tiheasustusalasid. Tuumalal on oluline vältida kaevandustegevust. Juhul, kui tuumalal karjäär rajatakse, kahjustab see oluliselt Sõrve tuumala, millega seatakse ohtu valla rohevõrgustiku toimimine. Sõrve tuumala kvaliteedist sõltub ka kõigi teiste Harku valla rohealade elustiku liigiline koosseis ja samuti valla keskkonnatingimuste stabiilsus.
- Vääna-Tölinõmme-Humala-Tutermaa tuumala – vahelduva iseloomuga koosluste kompleks, kus püsivalt elutsevad ja pesitsevad suurulukite asurkonnad. Ulatuslikke loometsade massiive kasutavad suurulukid poegimis- ja toitumisaladena. Arendustegevuse planeerimisel tuumalale tuleb arvestada, et majade õuealadevaheline või aedade kaugus peab olema vähemalt 500 meetrit. Looduslike alade pindala ei tohiks tuumalal langeda alla 90%. Tuumala funktsionaalsust toetab alaga piirnev põllumajandusmaastik.
- Vääna-Jõesuu tuumala – ligikaudu 750ha suurune metsamassiiv, mis on oluline suurulukite elupaik. Tuumala teljeks on seda läbiv Vääna jõgi, mis on ka lõheliste elupaik. Tuumala roll on oluline nii elustiku populatsioonide toetajana kui ka lähedalasuvatest tiheasustusaladest lähtuva inimõju puhverdaja ja inimestele puhkevõimaluste pakkujana. Tulundusmetsa majandamisel vältida üle 2ha lageraielanke ning majade lähedusse jäävates metsades ei tohi metsa alumist rinnet välja raiuda ja sellega vähendada loomade varjevõimalusi.
- Türisalu tuumala – paikneb Naage ja Türisalu vahel haarates osaliselt endise raketibaasi territooriumi. Ala peafunktsioon on tagada Keila jõe poolt liikuvatele loomadele läbipääs Vääna-Jõesuu ja Sõrve tuumaladele. Teisene funktsioon on ressurside taastootmine ja keskkonna stabiilsuse tagamine. Arendustegevuse reguleerimisel on oluline looduslikus seisus olevad alad säilitada puutumatusena ning hoonete õuealade ja aedade vahele jätta 500m laiused vööndid.
- Tutermaa tuumala – ligikaudu 150ha suurune mosaiikne metsamassiiv, mis toimib eelkõige väikeelukite elupaiga ja suurulukite rändekoridorina. Tuumalalt on leitud mitmeid ohustatud ja haruldaste liikide elupaiku. Tuumala sekundaarne funktsioon on looduslike ressurside taastootmine Keila linna elanike jaoks. Tuumalale ehitatavate rajatiste puhul tuleb vältida, et majade õuealade või kruntide aedade vaheline kaugus oleks vähem kui 500m ja et looduslike alade pindala langeks praegusega võrreldes alla 90%.

Peamised rohevõrgustiku koridorid Harku vallas, mis vajavad arendustegevuse käigus kindlasti säilitamist, on:

- Türisalu-Suurupi-Ninamaa-Muraste-Rannamõisa kaitsealad ja mereäärne koridor – piki rannikut kulgev roheline vöönd, mis kohati on liitunud mereäärsete kaitsealadega ja toimib nii koridori kui tuumalana ning on mere ja maa vaheline servakooslus. Koridori funktsiooni säilimiseks on oluline vältida ehitiste rajamist ranna piirangu- ja ehituskeeluvööndisse. Oluline on tagada, et eramaadel ei tarastataks ulatuslikke alasid risti rannajoonega. Piirdeaed ei tohi ulatuda veekaitsevööndisse.
- Põhja-Eesti klint – mastaapne maastikuelement, mis toimib nii barjääri kui aineringet ja elustikku juhtiva elemendina. Harku vald on oma looduse poolest eriti unikaalne just pangaaluste laialehiste metsade poolest, mida peetakse Eestis

haruldaseks koosluseks. Paekivis asuvad koopad on nahkhiirte jaoks üle-euroopalise tähtsusega talvituspaikadeks ning klint soodustab nahkhiirte levikut kogu valla piires. Klint tuleb kogu ulatuses määrata rohekoridoriks. Võimalusel tuleb klindialust metsa hoida võimalikult laia ribana, kuid vähemalt 50m klindi seinast. Ohutuse tagamiseks ja looduskeskkonna säilitamiseks peavad uued ehitised paiknema klindist minimaalselt 100m kaugusel. Ka klindi peal tuleb looduslik taimestik säilitada vähemalt 50m ulatuses. Kuna nahkhiired ei talu täisvaluvalgusest tugevamat valgust, on oluline klindi läheduses vältida pimedal ajal pidevat valgustust, või tuleb see teha väga väheintensiivse ja suunatuna.

- Harku ja Tiskre ojad – ühendavad Tabasalu raba läbi Harku järve mereäärsete kooslustega, olles kahepaiksetele, vee-elustikule, putukatele ja väikeimetajatele oluliseks liikumist suunavateks maastikuelementideks. Tiskre oja ja Harku oja alamjooksu [Vana-Harku (Vana-Tiskre) piirkonnast Harku järveni] puhul on oluline säilitada veekogusid ümbritsev 30m laiune puhverriba või vähemalt veekaitsevööndi (10m) laiune loodusliku taimestikuga riba, kust ei tohi eemaldada kõrghaljastust. Välistada tuleb veekogude sängi muutmised.
- Harku järvest läänes asuvad metsad – omavad olulist rolli eelkõige Harku järve jõudvate vete puhveraladena ning aladest läände kerkiva tiheasustusala ja järve vahelise puhvrina. Suuremad alad omavad rolli ka linnustiku ja väikeimetajate liikumiskoridorina. Antud metsamassiivide pindala tuleb säilitada puutumatusena ja majandada metsa edaspidi lageraiest erinevate majandamisvõtetega.
- Laabi koridor – ühendab Tabasalu raba üle Laabi vana kaevandusvälja ja Tallinn-Paldiski maantee Harku rabaga. Koridori väärtus on madal tulenevalt selle pikkusest ja suure liiklusintensiivsusega maantee barjääri tõttu. Sellest tulenevalt on sinna planeeritud liikumiskoridori laius vaid 100m, mis võimaldab väikeimetajate ja häirimise suhtes tolerantsete liikide liikumist. Koridori kvaliteeti tõstaks metsasuse suurenemine, et oleks tagatud pidev loodusliku taimestikuga liikumistee. Alale võib rajada rekreatiivse iseloomuga rajatise, millele piirdeaedu ette ei nähta.
- Vääna jõgi – on koos ümbritseva rohealaga hea kvaliteediga liikumiskoridor kahepaiksetele, vooluvetega seotud imetajatele ja lindudele. Kuna Vääna jõgi on lõheliste elupaik, on oluline säilitada hea veekvaliteet. Selle tagamiseks tuleb säilitada lai loodusliku taimestikuga puhverriba (ranna ja kalda piiranguvöönd 100m). Aladel, kus ehitustegevus on juba tunginud jõe lähemale kui veekogu piiranguvöönd, tuleb tagada vähemalt veekaitsevööndi (10m) nõuete täitmine.
- Keila jõgi – koos ümbritseva lammialaga on oluline suunav liikumiskoridor suurulukitele, kahepaiksetele, vooluvetega seotud imetajatele ja lindudele. Veekvaliteedi säilitamiseks on oluline tagada loodusliku taimestikuga puhverriba jõe kallastel (ranna ja kaldakaitse piiranguvöönd 100m) ning vee temperatuuri hoidvate kaldapuistute olemasolu. Lammisood on olulised koondumis- ja toitealad mitmetele linnuliikidele. Senise põllumajandustegevuse jätkumine koridori funktsioneerimist ei kahjusta, küll aga tuleb välistada ehitustegevus vähemalt 200m kauguseni jõe kaldast, et tagada koridoride toimimine suurulukite jaoks.
- Liikva koridor – Liikva külast veidi idas asuv koridor, mida kasutavad liikumiseks ulukid ja väikeimetajad. Koridori kvaliteet on ehitustegevuse tõttu vähenenud, kuid ala on ulukite poolt siiski kasutatav. Seega on oluline koridori laiendada ja järgida, et ehitustegevus ei kahandaks koridori väärtust veelgi. Kuigi suurulukitele piisab reeglina 400m laiusest koridorist, tuleb antud juhul jätta loomadele rohkem valikuvõimalusi, kuna osa koridorist kulgeb avatud maastikul ja on majadest ümbritsetud.
- Sõrve-Tabasalu koridor – ühendab Sõrve massiivi Tabasalu rabaga, mis on suur- ja väikeulukite tõmbekeskus. Suurulukite vastavasuunalise liikumise soosimine ei ole soovitatav, kuna Tabasalu raba elupaigaline kvaliteet ja sealt edasilikumise võimalused on tiheda liikluse ja suure inimsurve tõttu äärmiselt piiratud. Elustiku turvalise kulgemise tagamiseks on soovitatav rajada loomade liikumistunnel ristuva maantee alla. Koridori laiuseks on planeeritud 100m. Koridori kvaliteeti parandaks oluliselt metsasuse suurendamine antud alal.

- Jahilossi koridor – ühendab Vääna-Jõesuu ja Sõrve metsamassiive ning tagab suurulukite liikumisvõimalused. Elamute ehitamisel tagada õuealade vaheline kaugus vähemalt 400m. Põllumajanduse viljelemine koridori funktsionaalsust ei kahjusta.
- Naage koridor – sisuliselt Türisalu tuumala pikendus, mille funktsioon on tagada Tõlinõmme massiivist lähtuva elustiku jõudmine Vääna-Jõesuu ja Sõrve suurtesse metsamassiividesse.
- Türisalu ja Keila-Joa koridorid – ühendavad Türisalu maastikukaitseala Türisalu tuumalaga ning on mõeldud eelkõige väikeulukite liikumiseks.
- Orava koridor – ühendab Sõrve ja Suurupi massiive tagades elustiku liikumisvõimalused. Koridor on küllaltki pikk ja asub valdavalt avatud maastikul, mistõttu pole suurulukite jaoks kuigi sobiv, kuid teadaolevalt ulukid seda koridori liikumiseks siiski kasutavad. Kuna koridori ala osaliselt kattub olemasolevate majade mõjutsoonidega, siis ei tohi lubada antud alale uute elamute ehitamist, et koridori kvaliteeti mitte rohkem kahjustada. Koridori loodeosas on kitsas klindist alla laskuv loomarada, mida mööda suuremad selgroogsed liiguvad Suurupi massiivi. Antud alal on eriti oluline vältida elamutest tuleneva mõju suurenemist. Vallavolikogu on Orava rohekoridoriga seonduvat temaatikat täiendavalt kaalunud üldplaneeringu järelevalve perioodil³, muuhulgas rõhutatakse, et Orava rohekoridor on ka ainus suurem looduslik roheala, mida mööda loomad üldse saavad liikuda Suurupi massiivi ja sealt edasi, kas ida või põhja suunas mere äärde.
- Muraste koridor – loomade liikumiseks Sõrve massiivi ja Muraste klindialuste metsade vahel. Koridor on suhteliselt kitsas ja ületab tiheda liiklusega maanteed, mis halvendab oluliselt koridori kvaliteeti. Funktsionaalsuse säilimiseks on oluline mitte vähendada koridori pindala elamute või muude infrastruktuuride rajamise läbi.
- Ilmandu koridor – ühendab Sõrve massiivi ja Muraste looduskaitseala idaserva. Peafunktsioon on liigendada tiheasustusala ja seeläbi stabiliseerida keskkonda ning ilmestada maastikku. Väikeimetajate, lindude ja putukate suunamine on teisene funktsioon. Koridori kvaliteedi tõstmiseks on soovitatav alale rajada kõrghaljastus. Vallavolikogu on Ilmandu rohekoridoriga seonduvat temaatikat täiendavalt kaalunud üldplaneeringu järelevalve perioodil⁴, tuues muuhulgas välja tuginedes ELFi uuringule, et koridor võib, aga ei pea ilmingimata olema pidev ning majade ehitamisel tuleb jälgida, et õuealade või rajatud aedade vahele jääks vähemalt 25m laiune loodusliku taimestikuga riba.
- Tõlinõmme koridor – koosneb enamuses loopealsest, mis toetavad eriilmelise ja liigirikka taimestiku ja sellega seotud putukakoosluste püsimist. Arvestatava kõrghaljastuse puudumise tõttu on koridori kvaliteet üsna halb, kuid koridor on lühike, seega saab tingimusi lugeda rahuldavaks. Tõlinõmme koridori puhul on oluline loopealsele iseloomuliku floora ja põdsakoosluste säilitamine.
- Vääna koridor – peafunktsioon on tagada suurulukite liikumisvõimalused Vääna-Tõlinõmme-Humala-Tutermaa loopealsetest metsadest ja põdsastikest Sõrve metsamassiivi. Koridor on suhteliselt kriitilise tähtsusega, kuna tegemist on elustiku jaoks Väänast idasse jääva ainsa põhja-lõunasuunalise liikumiskoridoriga.
- Kütke koridor – ühendab Keila jõe lammialasid Humala-Tutermaa tuumalaga. Pakub liikumisvõimalusi nii suur- kui väikeulukitele, kuna põllumassiivides on häid varjevõimalusi pakkuvaid metstukki ja võsastunud kraaviservi.
- Tutermaa ülemine koridor – Tutermaa ja Saue vallas asuva tuumala elustiku edelakirde-suunalise liikumise tagamiseks. Koridor on pikk ja madala kvaliteediga, mistõttu sobib liikumiseks vaid väikeimetajatele.
- Tutermaa alumine koridor - koridor suundub üle Tallinn-Keila maantee. Koridor on pikk ja madala kvaliteediga, mistõttu sobib liikumiseks vaid väikeimetajatele.
- Keila-Joa ja Adra koridor – ühendab Tõlinõmme-Humala tuumala Keila jõest lõunas asuvate massiividega ning tagab liikumisvõimalused ka suurulukitele.

³ Vallavolikogu 29.02.2012 otsus number 6

⁴ Vallavolikogu 29.02.2012 otsus number 6

9. LAEVA VALLA ÜLDPLANEERING

Laeva vald, Tartumaa. Kehtestatud 2009. Konsultant ERKAS Pärnu Instituut, AS Entec.

Väljavõtte seletuskirjast:

2.9.4. Roheline võrgustik

Üldised tingimused roheline võrgustiku toimimiseks ja sidususe tagamiseks:

- senise maakasutuse ja asustuse struktuuri säilitamine;
- võrgustiku koridorides tagada seadusega ette nähtud ehituskeeluvööndi maksimaalne laius;
- majandades rohevõrgustiku aladele jäävaid metsa- ja põllumaid vältida looduslike rohumaade lausüleharimist ja lageraiealasi;
- rohevõrgustiku sidususe tugevdamiseks säilitada asulate lähiala põllumaade vahel paiknevad metsaga kaetud alad;
- olemasoleva teedevõrgu laiendamisel või uute teede rajamisel tuleb loomade rännuteede lõikumisel maanteega kasutusele võtta erimeetmed nagu kiiruspiirangud, hoiatusmärgid, võrkaiad, ulukitunnelid, ökosillad jne;
- uute ulatuslike maardlate, karjääride, freesturbaalade ja olulise ruumilise mõjuga objektide rajamine roheline võrgustiku aladele tuleb võimalusel vältida. Kui neid siiski planeeritakse rajada, tuleb asukoha valikul läbi viia keskkonnamõju hindamine ja kavandada rajatise tegutsemisaegne kompensatsiooniala.

Selle üldplaneeringuga on lisaks eelpooltoodule seatud rohevõrgustiku aladele täiendavad tingimused:

- säilitada tuleb alade terviklikkus ja vältida terviklike loodusalade killustumist.
- nii eraomandis olevate kui ka avalike rohealade koostoimimine on rohestruktuuri kui terviku jaoks vältimatult oluline.
- tihedalt asustatud aladel tuleb läbi edaspidiste planeeringute koostamise kindlustada ühendus erinevate rohealade vahel ja juurdepääs avalikele haljasaladele. Soovitav on valla ehitismäärust täiendada nõuetega rohealadega seotud väärtuste hoidmise tagamiseks hoonestusaladel ja uushoonestuse rajamise aladel.
- Ehitusalade valik, sh ka infrastruktuuride rajamiseks, peab väljaspool elamu- ja tootmisalasi edaspidi lähtuma rohelisest võrgustikust.
- Tugialal: Looduslike alade osatähtsus ei tohi langeda alla 90%. Tuleb tagada alade läbimõõdud/pindala ja kompaktsus. Tuleb vältida asustuse tekkimist ja uusehitisi (sh uued tehnokoridorid). Lubatud on ehitada kaitseala või puhkeala teenindavaid rajatise (nt viidad, laudteed, pingid, prügikastid, vaatlustornid jne) ja kuni 20m² suuruseid looduskeskkonda sobituvaid hooneid. Keelatud on asfalteeritud teede rajamine ja olemasolevate pinnasteede asfalteerimine. Tugialal paikneva maaüksuse (sh katastriüksuse) sihtotstarbe muutmine võib toimuda ainult maatulundusmaaks või kaitsealuseks maaks kui kehtestatud detailplaneeringuga pole määratud teisiti.
- Rohekoridori alal ja puhveralal: koridori alal tuleb tagada rohekoridori selline laius, mis tagab selle püsimise ja toimimise tähtsusest lähtuvalt. Uusehitisi lubada erandlikult, enne loa andmist tuleb hoolikalt kaaluda võimalikke mõjusid rohevõrgustikule. Tagada sidusalt kulgevate looduslike koosluste olemasolu minimaalselt 70% ulatuses, milleks tuleb vajadusel rakendada kompenseerivaid meetmeid (metsastamine, põõsarinde rajamine, puude istutamine võrade liitumisega, jms).

Rohekoridori- või puhveralal paikneva maaüksuse (sh katastriüksuse) sihtotstarbe muutmine võib toimuda ainult maatulundusmaaks, kaitsealuseks maaks ja üldmaaks kui kehtestatud detailplaneeringuga pole määratud teisiti. Koridoride lõikumisel riigimaanteega (konfliktkohad) parandada nähtavust ja kavandada abinõud loomade liikumisvõimaluste säilimiseks.

3.2 Hajaasustusega alad

Käesoleva üldplaneeringuga määratakse hajaasustuses katastriüksusele elamumaa sihtotstarbe määramisel selle minimaalseks lubatud pindalaks 1 ha (välja arvatud reserveeritud elamualadel). See on ühtlasi ka minimaalne katastriüksuse pindala, millele antakse ehitusõigus.

10. HAANJA VALLA ÜLDPLANEERING

Haanja vald, Võrumaa. Kehtestatud 2011. Koostaja Haanja Vallavalitsus

Väljavõte seletuskirjast:

4.4. Roheline võrgustik

Tuumalada ja koridoride kirjeldused

4.4.1. Maakasutustingimused

- Rohelise võrgustiku toimimiseks on vajalik, et looduslike alade osatähtsus tuumalal ei langeks alla 90%. Tuumaladel ja koridorides on metsakategooriaks üldjuhul tulundusmets ja seal võib arendada majandustegevust, välja arvatud väärtuslikel märgaladel, veekogude kaldaaladel, vääriselupaikades, kaitsealadel, I ja II kategooria kaitsealuste liikide elupaikades ja teiste õigusaktidega määratud piirangutega aladel.
- Hoonestusalade valikul peab lähtuma rohelise võrgustiku tuumaladest ja koridoridest ning vältida tuleb nende lõhkumist. Kavandatav uusasustus ei tohi läbi lõigata rohelise võrgustiku koridore ja peab jälgima olemasolevat maakasutusstruktuuri ning sidusust. Rohelise võrgustiku struktuuri lõhkumise vältimiseks tuleb uued, rohkem kui kahest pereelamust koosnevad hoonestusalad planeerida väljapoole rohekoridore või tuleb asendusena leida samaväärne koridor. Kõrge keskkonnariskiga objektide planeerimisel tuleb ette näha meetmeid nende negatiivse keskkonnamõju leevendamiseks ning kompenseerimiseks.
- Rohelise võrgustiku terviklikkuse säilitamiseks on rohekoridoride aladel piirdeaedade rajamine lubatud ainult vahetult ümber õueala.
- Tagada tuleb veekogude ehituskeeluvööndite ja kallaste võimalikult suure ulatuse säilimine, kallasadade lahtihoidmine ning juurdepääs kergliiklusteedele, matkaradadele, ilusa vaatega kohtadele ja puhkekohtadele.
- Teedevõrgu ja joonobjektide kavandamisel peab arvestama rohelise võrgustiku säilimise tingimustega ning teede projekteerimise ja ehitamise normides nägema ette meetmed rohelise võrgustiku toimimise tagamiseks. Vajadusel tuleb läbi viia keskkonnamõju hindamine.
- Rohekoridoride aladel maakasutuse juhtotstarbe muutmine mäetööstusmaaks võib toimuda ainult pärast kasutuskava heakskiitmist kohaliku omavalitsuse poolt. Kaevandamine ei tohi mõjutada rohekoridori toimimist.
- Transpordimaa ja rohelise võrgustiku alade lõikumisel tekivad niinimetatud konfliktalad. Ootamatult teed ületavad metsloomad võivad tekitada liiklusohtlikke olukordi, seda eriti suurematel maanteedel, kus liikumiskiirused ja liiklussagedus on suuremad. Konfliktaladel tuleb kavandada vajalikud kaitseabinõud loomade liikumisvõimaluste säilimiseks ning õnnetusjuhtumite vältimiseks – kiiruspiirangud, hoiatusmärgid, ökotunnelid.
- Rohelise võrgustiku aladel tuleb tagada vääriselupaikade ja haruldaste taimekoosluste säilimine.

2.2.1. Maakasutustingimused

Ehitustingimused Haanja valla hajaasustusaladel

Ehitamisel tuleb arvestada järgmisega:

- Ajaloolise asustusstruktuuri säilimiseks tuleb uute hoonete kavandamisel ja olemasolevate renoveerimisel arvestada olemasoleva külastruktuuri ning arhitektuuriliste erijoontega, et saavutada maastikupildiga sobivad lahendused;
- Minimaalne moodustatava maaüksuse suurus on üldjuhul 0,5 ha;
- Naabermaaüksustel asetsevate põhihoonete minimaalseks omavaheliseks vahekauguseks on soovitatavalt 125 meetrit, tihedama hoonestusega ajaloolistes sumbkülades **Villa, Pressi, Plaksi, Trolla, Hämkoti, Kõomäe, Tsiamäe, Ala-Suhka külad Vakari ning Külma külas tee ääres ridajalt paikneva tihedama hoonestusega alal** soovitatavalt kuni 40 meetrit;
- **Luutsniku küla** tihedama hoonestusega alal on katastriüksustel asuvate põhihoonete vaheliseks kauguseks soovitatavalt kuni 40 meetrit, väljaspool nimetatud ala peaks põhihoonete vahekaugus olema vähemalt 125 meetrit. Hoonete soovituslike vahekauguste määratlemisel on arvesse võetud olemasolevas hoonestuses valdavalt põhihoonete vahekaugust ning on arvestatud selle tihendamise võimalusega, ilma et see avaldaks negatiivset mõju asustusstruktuurile ja looduskeskkonnale;
- Hoonestute paigutamisel tuleb arvestada piirkonna hoonestuslaadiga;
- Ehitada võib kuni 2-korruselisi hooneid;
- Hajaasustusaladel pole üldjuhul lubatud rajada rohkem kui 4 korteriga korterelamuid;
- Kasutada katusekaldeid vahemikus 30–45 kraadi;
- Juurdeehitistega ei tohi kahjustada hoone terviklikku üldmuljet;
- Soovitatav on kasutada piirkonnale omaseid ehitusmaterjale. Rajatavad hooned peavad sobituma maastiku ja olemasolevate hoonetega;
- Rohekoridoride (vt ptk 4.4.1.) aladel võib piirata vaid õuealasisid;
- Maaüksuse jagamisel elamuehituse eesmärgil, kui soovitakse ehitada enam kui kolmest elamust koosnevat hoonete gruppi, on vajalik detailplaneeringu koostamine;
- Vältida tuleb ehituste planeerimist avanevate, käesolevas planeeringus määratud kaunite vaadete ette (vt ptk 4.3.5.), kultuurilooliselt oluliste objektide vahetusse lähedusse (vt ptk 4.3.3.);
- Väärtuslikel maastikel, miljööväärtuslikel aladel ja rohelise võrgustiku aladel tuleb lisaks ülaltoodud maakasutustingimustele järgida erinõudeid (vt ptk 4.3.1. 4.3.2. ja 4.4.).

11. RIDALA VALLA ÜLDPLANEERING

Ridala vald, Läänemaa. Kehtestatud 2010. Koostaja ERKAS Pärnu Instituut.

Väljavõte seletuskirjast:

2.2.6. Roheline võrgustik

Käesoleva üldplaneeringuga jäävad kehtima teemaplaneeringuga sätestatud üldised kasutamistingimused.

Lisaks on vastavalt teemaplaneeringus viidatud vajadusele käesoleva üldplaneeringuga seatud täiendavaid tingimusi rohelise võrgustiku toimimise tagamiseks.

- Säilitada tuleb alade terviklikkus ja vältida terviklike ning sidusate maastike killustumist.

- Ehitusalade valik, sh ka teede ja tehnovõrkude rajamiseks, peab väljaspool elamu- ja tootmisalasad edaspidi lähtuma rohelisest võrgustikust.
- Rohelise võrgustiku elementide lõikumisel maanteega (konfliktkohad) tuleb parandada nähtavust ja kavandada abinõud loomade liikumisvõimaluste säilimiseks.
- Tihedalt asustatud aladel tuleb läbi edaspidiste planeeringute koostamise kindlustada ühendus erinevate rohealade vahel ja juurdepääs avalikele haljasaladele (s.h riigimetsadele).
- Nii eraomandis olevate kui ka avalike rohealade koostoimimine on rohestruktuuri kui terviku jaoks vältimatult oluline.
- Planeeringukaardil kujutatud rohelise võrgustiku alade graafiline piir ei ole lõplik (vt lisa 8). Rohealade täpsem paiknemine selgitatakse vajadusel läbi edasiste täpsemal tasemel planeeringute üldplaneeringuga seatud tingimusi arvestades ja täites.
- **Tugialal ja astmelaual:** looduslike alade osatähtsus ei tohi langeda alla 90%. Tuleb tagada alade läbimõõdud/pindala ja kompaktsus. Tuleb vältida asustuse tekkimist ja uusehitisi. Lubatud on ehitada kaitseala või puhkeala teenindavaid rajatisi (nt viidad, laudteed, pingid, prügikastid, vaatlustornid jne) ja kuni 20m² suuruseid looduskeskkonda sobituvaid hooneid. Tuumalal paikneva maaüksuse maatulundusmaa sihtotstarvet muudetakse vaid möödapääsmatu vajaduse korral.
- **Rohekoridori alal ja puhveralal:** tuleb tagada rohekoridori selline laius, mis tagab selle püsimise ja toimimise (tähtsusest lähtuvalt). Uusehitisi lubada erandlikult. Rohevõrgustiku koridoride alal tuleb tagada sidusalt kulgevate looduslike koosluste olemasolu minimaalselt 70% ulatuses, milleks tuleb vajadusel rakendada kompenseerivaid meetmeid (metsastamine, põõsarinde rajamine, puude istutamine võrade liitumisega, alade looduslikku seisut jätmise jms). Rohekoridoris paikneva maaüksuse maatulundusmaa sihtotstarvet muudetakse vaid möödapääsmatu vajaduse korral.

3.3 Ehituslikud piirangud hajaasustatud alal

Käesoleva üldplaneeringuga määratakse hajaasustuses katastriüksusele elamumaa sihtotstarbe määramisel selle minimaalseks lubatud pindalaks 1 ha. See on ühtlasi ka minimaalne katastriüksuse pindala, millele antakse ehitusõigus. Looduslikust situatsioonist tulenevalt või muu põhjendatud vajaduse korral, võib Riidala Vallavalitsus erandjuhtumil anda loa hajaasustuses 1 hektarist väiksema elamumaa sihtotstarbega katastriüksuse moodustamiseks ja sellele ehitusõiguse andmiseks. Kaitstavatel aladel reguleerivad ehitustingimusi muinsuskaitse seadus, looduskaitse seadus ja kaitsealade kaitse-eeskirjad.

Võttes arvesse rohelise võrgustiku kavandamist, väärtuslike maastike omapära, loodus- ja miljööväärtuste esinemist seatakse käesoleva üldplaneeringuga hajaasustusega

aladele järgnevad ehitustingimused:

- kinnistule võib püstitada hooneid projekteerimistingimuste alusel kokku kuni 500 m² ehitusaluse pinnaga;
- uute hoonete ehitamine ei ole lubatud lähemale kui 5 m kinnistu piirist;
- maaüksuste jagamisel peab maaüksuse minimaalne laius olema 50 m. Uu(t)e hoone(te) ehitamisel ei tohi kahe eluhoone vaheline kaugus olla väiksem kui 40 m, kui naabrid ei lepi omavahel kokku teisiti;
- maaüksuse pinna tõstmiseks naaberkrundile lähemal kui 5 m ja üle 0,5 m võrreldes naabermaaüksusega tuleb koostada vertikaalplaneerimise projekt, mis tuleb piirinaabritega kooskõlastada enne vallalt kirjaliku nõusoleku küsimist.

3.6. Piiretele esitatavad nõuded

Metsasematel aladel pole soovitatav krundi (maaüksuse) piirile täies ulatuses piirdeaedu rajada. Vajadusel on soovitatav piirdeaiega piirata vaid õueala.

12. NÕVA VALLA ÜLDPLANEERING

Nõva vald, Läänemaa. Kehtestatud 2011. Koostaja Nõva Vallavalitsus koostöös A&L Management Eesti AS.

Väljavõtte seletuskirjast:

5.2. Roheline võrgustik

Maa-alade arendamisele seatavad tingimused:

- Maastikuhooldust korraldatakse maastikuhoolduskava ja metsamaade majandamist metsakorralduskavade alusel
- Veekogude kallaste hooldamine ja kasutamine ei tohiks oluliselt muuta veekogude looduslikku seisundit.
- Rohelise võrgustiku rannaaladel on soovitatav laiendada ehituskeeluvööndit vähemalt 1,5 m samakõrgusjoonele ja vältida maapinna täitmist.
- Asustuse ja tegevuste planeerimisel tuleb vältida tugialade killustamist ja koridoride läbilõikamist.
- Rohelise võrgustiku tugialal tuleb reeglina vältida maavarade ja maa-ainese kaevandamist ning turbatootmist.
- Rohelise võrgustiku tugialal rajada prügilaid ja jäätmeoidlaid ning teisi olulise ruumilise mõjuga objekte vaid äärmisel vajadusel.
- Kui majandustegevuse või asustuse laienemine rohelise võrgustiku koridoridele on vältimatult vajalik, tuleb hinnata kavandatu mõju rohelise võrgustiku toimimisele ja rakendada rohelise võrgustiku toimimist tagavaid abinõusid.
- Rohelise võrgustiku aladel tuleb suunata inimeste liikumist ning loodust säilitav liikluskorraldus (piirata suunata autode liikumist, korraldada parkimine, prügimajandamine, paigaldada käimlad, valmistada ette kohad telkimiseks jms.)
- Maanteede ja rohevõrgustiku koridoride lõikumispaidad tuleb tähistada ja liiklusvoogude suurendamise kavandamisel rakendada loomade ülepääsu võimaldavaid abinõusid (planeerida tunnelid, sillad jne).
- Arendustegevused, mis muudavad maa kasutusotstarvet rohelise võrgustiku aladel või kavandavad joonehitisid (teetrassid, tehnilise infrastruktuuri elemendid jne), samuti looduslike veekogude õgvendamine, tuleb kooskõlastada omavalitsuse, keskkonnaameti ja maavalitsusega.
- Võrgustiku aladele jäävate metsa- ja põllumaade majandamisel vältida läbivaid lageraiealasid ning looduslike rohumaade lausüleharimist.

13. ALBU VALLA ÜLDPLANEERING

Albu vald, Järvamaa. Kehtestamine 2015. Koostaja Albu Vallavalitsus.

Väljavõtte seletuskirjast:

Roheline võrgustik

Maa-alade arendamisele seatavad tingimused.

- Maastikuhooldust korraldatakse maastikuhoolduskava ja metsamaade majandamist metsakorralduskavade alusel.
- Asustuse ja tegevuste planeerimisel tuleb vältida tugialade killustamist ja koridoride läbilõikamist.
- Kui majandustegevuse või asustuse laienemine rohelise võrgustiku koridoridele on vältimatult vajalik, tuleb hinnata kavandatu mõju rohelise võrgustiku toimimisele ja rakendada rohelise võrgustiku toimimist tagavaid abinõusid.

- Rohelise võrgustiku aladel tuleb suunata inimeste liikumist ning loodust säilitav liikluskorraldus (piirata suunata autode liikumist, korraldada parkimine, prügimajandamine, paigaldada käimlad, valmistada ette kohad telkimiseks jms.).
- Arendades rohelises võrgustikus (va väärtuslikud märgalad, veekogude kaldaalad, vääriselupaigad, kaitsealad, I ja II kategooria kaitsealuste liikide elupaigad jt seadusest tulenevate piirangutega alad) majandustegevust, on oluline, et säiliks rohelise võrgustiku tuumalade ja koridoride terviklikkus.
- Rohelise võrgustiku funktsioneerimiseks ei tohi tugialadel looduslike alade osatähtsus langeda alla 90%.
- Arendustegevused, mis muudavad maa sihtotstarvet või kavandavad joonehitisi, tuleb kooskõlastada keskkonnaametiga.
- Võtta erilise tähelepanu alla raielankide taasmetsastamine rohelises võrgustikus, seda eriti rohelise võrgustiku koridorides.
- Suurtele tugialadele ja koridoridele on reeglina vastunäidustatud teatud infrastruktuuride (kiirteed, prügilad, sõjaväepolügoonid, jäätmehoiulad, kõrge keskkonnariskiga rajatised) rajamine. Juhul, kui nende rajamine on möödapääsmatu, tuleb eriti hoolikalt valida rajatiste asukohta, et leevendada nende negatiivset mõju rohelisele võrgustikule.
- Uute ehitusalade valikul on oluline jälgida, et kavandatav ehitustegevus ei kahjustaks rohelise võrgustiku struktuuri.
- Uute joonkommunikatsioonide projekteerimisel ning olemasolevate rekonstrueerimisel pöörata erilist tähelepanu suur- ja pisiimetajate ning kahepaiksete liikumisradade säilimisele ja kaitsele, seda eriti rohelise võrgustiku koridorides.
- Põhi- ja tugimaanteedel vaadata üle suurimetajate teeületuskohad ning rakendada täiendavaid meetmeid liiklusohutuse tagamiseks.

14. KURESSAARE LINNA JA KAARMA VALLA KONTAKTVÖÖNDI ÜLDPLANEERING

Kuresaare linn, Kaarma vald Saaremaa. Kehtestamine 2012. Konsultant/koostaja: Kuresaare linn, Kaarma vald. Erinevate uuringute koostamise läbi kaasatud konsultandid: OÜ Consultare, OÜ Hendrikson&Ko, OÜ Reaalprojekt, OÜ Positium LBS, MTÜ Linnalabor.

Väljavõte ühisplaneeringust:

3.9. Rohelise võrgustiku toimimist tagavate tingimuste seadmine

Ruumilise arengu põhimõtted rohevõrgustiku alal:

- säilitada võrgustiku terviklikkus/sidusus, kus peamine roll on koridoridel;
- säilitada tugialade (metsade) massiivsus, mis annab võrgustikule stabiilsuse, muutes ta vastupidavamaks väliste muutuste suhtes;
- vältida uute ehitiste, sh tehnilise infrastruktuuri ja teede rajamist rohelise võrgustiku aladele; küll on lubatud ajalooliste talukohtade asustamine ning joonobjektide rajamine olemasolevatele trassidele (teed, elektriliinid jmt);
- ehitamine haljasmaa juhtotstarbega aladel rohevõrgustiku koridorides on lubatud Maakatastriseadus § 18 tingimustel vaid olemasolevate joonobjektide korral uusi juurdepääsuteid rajamata.
- ranna ja kallaste kui koridoride sidususe tagamiseks säilitada võimalikult suures ulatuses seal asuvad looduskooslused;
- rohelise võrgustiku ala ei ole takistuseks kaevandamislubade taotlemisel ja väljaandmisel õigusaktidega sätestatud korras ja tingimustel.

4.3. Maakasutuse juhtotstarve

Puhkeotstarbeline ala (P)

- Tingimused ehitiste püstitamiseks ühisplaneeringuga ettenähtud puhkeotstarbelisele alale seatakse detailplaneeringuga.
- Puhkeotstarbelise alana käsitletakse edaspidi ka mere arvelt tekkiva liivaranna ala Nasva sadamast idas.

Haljasmaa (H)

- Kuressaare linna haldusterritooriumil paiknevat haljasmaad üldjuhul ei hoonestata.
- Kinnistute hoonestamine Maakatastriseadus § 18 tinigmustel.
- Hajaasustuses antakse ehitusõigus kinnistule, mille ehitusala ei paikne planeeringuga määratud rohevõrgustiku tuumalal, toetuskõlbulikul põllumaal ega inventeeritud vääriselupaiga alal.
- Kinnistu, millele ehitusõigust taotletakse, on üldjuhul vähemalt 2 ha, erandkorras omavalitsuse kaalutusõiguse alusel ka väiksema kui kinnistu hoonestamine on kooskõlas piirkonna maakasutuse põhijoontega.
- Ehitusõigust hoonete rajamiseks saab taotleda vaid katastriüksusele, millele on ehitusloa väljastamise hetkel tagatud alaline juurdepääsutee avalikult kasutatavalt teelt.

15. TAHKURANNA VALLA ÜLDPLANEERING

Tahkuranna vald, Pärnumaa. Kehtestatud 2012. Konsultant AS Entec Eesti.

Väljavõtte seletuskirjast:

2.5.2.2. Roheline võrgustik

Võrgustiku *üldplaneeringu kaardile* kandmisel lähtuti sellest, et võrgustik hõlmaks endas ka vajalikke puhveralasid. Seda lähtuvalt soovist piirata ehitustegevust väljapool üldplaneeringu kaardil määratud arengualasid (ennekõike Uulu-Reiu piirkond elamuehituseks; puhkehoonete- ja rajatiste maa Reiust mere suunas ja tootmis- ja ärimaad mõlemal poole Tallinn-Pärnu-Ikla põhimaanteed Uulu ja Reiu vahel ning Võiste ümbrus). Tahkuranna valla rohevõrgustiku alal on elamuehitus lubatud vaid juhul, kui ehitamiseks oleva maaüksuse suurus on vähemalt 3 ha. Selline piirang on seatud lähtuvalt vajadusest tagada rohevõrgustiku toimimine ja lähtuvalt soovist tagada väljapoole arengualasid ka traditsiooniline hajaasustusviisil elamine.

Rohevõrgustiku alal tuleb aiad paigutada ümber elamu hooviala. Maaüksusi võib metsata aladel vajadusel (nt loomapidamise eesmärgil) piirata lattaiaaga või elektrikarjusega, st piirdega, mis võimaldab väiksematel loomadega alal vabalt liikuda.

Valla metsaalasid tuleb maksimaalselt säilitada. Seda on võimalik teha kas avalike puhke- ja haljasaladena või metsa, kõrghaljastuse ja üksikpuude säilitamise kohustusega eramaadel. Nii eraomandis olevate kui ka avalike rohealade koostoimimine on rohestruktuuri kui terviku jaoks vältimatult oluline.

Käesoleva üldplaneeringuga määratud rohelise võrgustiku alad on kavandatud järgmiste ehitus- ja maakasutustingimustega:

- Ehitusalade valik on määratud üldplaneeringuga ja lähtub rohelisest võrgustikust. Ehitusalade valikul ei tohi seada ohtu rohelise võrgustiku säilimist. Asustuse kavandamisel ei tohi läbi lõigata rohelise võrgustiku koridore;
- Puhkema-alana reserveeritud rohevõrgustiku alal on hoonete rajamine keelatud, v.a puhketeeninduse otstarbel kuni 60 m² suuruste otseselt puhkeala

- teenindavate väikeehitise rajamine (nt igameheõigusega ööbimiskohad, piknikute korraldamiseks mõeldud varjualused vms) ilma detailplaneeringuta;
- Arendustegevused, mis muudavad maa sihtotstarvet (v.a elamumaa määramine hajaasustuses maatulundusmaale ühe hooviala rajamiseks vähemalt 3 ha suurusel kinnistul) roheline võrgustiku aladel või kavandavad joonehitisi (teetrasid, tehnilise infrastruktuuri elemendid jne v.a matkarajad ja üldplaneeringus väljatoodud kergliiklusteed), samuti looduslike veekogude õgvendamine, tuleb kooskõlastada projekti alusel omavalitsusega, kes määrab detailplaneeringu vajaduse või sellise projekti täiendava kooskõlastamise vajaduse;
 - Rohevõrgustiku aladel tuleb eelistada kergliiklust ja siduda kergliiklusteed võimaluse korral roheliste koridoridega;
 - Säilitada tuleb tuumalade terviklikkus ja vältida terviklike loodusalade killustumist. Tuumaladel tuleb vältida asustuse tekkimist ja uusehitisi (sh uusi lagedaid alasid nõudvad tehnokoridore, nt kõrgepinge õhuliinidele). Peamiseks nõudeks on see, et looduslike alade osatähtsus tuumalades ei tohi langeda alla 90%;
 - Rohevõrgustiku koridoride alal tuleb tagada sidusalt kulgeva kõrghaljastuse olemasolu 70% ulatuses, milleks tuleb vajadusel rakendada kompenseerivaid meetmeid (puude istutamine võrade liitumisega, põõsarinde rajamine jms), et tekiks rohevõrgustiku sidusus;
 - Rohekoridori aladele ehitades peab vähemalt 50 m laiune olemasoleva haljastusega või rajatava haljastusega koridori riba jääma katkematuks. Lisaks peab koridori alale rajatud hoonete õuealade või maaüksustele rajatud aedade vahekaugused olema vähemalt 200 m;
 - Koridoride lõikumisel maanteega (konfliktikohad) tuleb kavandada abinõud loomade liikumisvõimaluste säilimiseks;
 - Metsamaa raadamine roheline võrgustiku aladel ei ole üldjuhul soovitatav. Kaitstavate liikide elupaikades on raadamine keelatud;
 - Rohelise võrgustiku koridoridel tuleb metsade raiumisel lähtuda valik- või hooldusraie printsiibist;
 - Veekogude eutrofeerumise vähendamiseks säilitada kõrgetaimestik jõgede lõunakallaste veekaitsevööndis;
 - Väärtuslikel ranna- ja puisniitudel on vajalik säilitada/taastada traditsiooniline majandustegevus – karjatamine ja niitmine.

16. TORI VALLA ÜLDPLANEERING

Tori Vald, Pärnumaa. Kehtestatud 2009. Koostaja Tori Vallavalitsus koostöös A&L Management Eesti ASga.

Väljavõtte seletuskirjast:

Maa- ja veealade reserveerimine looduskeskkonnas

Roheline võrgustik

Kasutus- ja ehitustingimused rohevõrgustiku aladel, et oleks tagatud roheline võrgustiku säilimine ja toimimine:

- Kui majandustegevuse või asustuse laienemine roheline võrgustiku koridoridele on vältimatult
- vajalik, tuleb hinnata kavandatu mõju roheline võrgustiku toimimisele ja rakendada roheline võrgustiku toimimist tagavaid abinõusid.

- Rohelise võrgustiku aladel tuleb suunata inimeste liikumist ning loodust säilitav liikluskorraldus (piirata suunata autode liikumist, korraldada parkimine, prügimajandamine, paigaldada käimlad, valmistada ette kohad telkimiseks jms.)
- Võrgustiku funktsioneerimiseks on vajalik, et looduslike alade osatähtsus tugialas ei lange alla 90%.
- Looduslike ja poollooduslike koosluste esinemisaladel on vajalik säilitada/taastada traditsiooniline majandustegevus – karjatamine ja niitmine.
- Rohevõrgustiku alal paigutada aiad vahetult ümber õuema, maaüksusi võib vajadusel (nt loomapidamine) piirata piirdega, mis võimaldab väiksematel loomadega vabalt liikuda.
- Säilitada tuleb rohevõrgustiku suuremate osade (tuumalade) terviklikkus ja vältida terviklike looduslike killustumist. Vältida tuleb rohelise võrgustiku koridoride läbi lõikamist.
- Rohekoridoride alale ehitades peab jääma vähemalt 50-100 m laiune olemasoleva haljastuse või planeeritava haljastusega koridori riba katkematuks.
- Suurtele tugialadele ja koridoridele on reeglina vastunäidustatud teatud infrastruktuuride (kiirteed, prügilad, sõjaväepolügoonid, jäätmehoiulad, mäetööstus, kõrge keskkonnamõju rajatised) rajamine. Juhul kui nende rajamine on mõeldav, tuleb eriti hoolikalt valida rajatiste asukohta ja rakendada vajalikke keskkonnamõju vähenemiseks võimalikke negatiivse mõju leevendamiseks.
- Arendustegevused, mis muudavad maa sihtotstarvet rohelise võrgustiku aladel või kavandavad joonehitisi (teetrassid, tehnilise infrastruktuuri elemendid jne), samuti looduslike veekogude õgvendamine, tuleb kooskõlastada omavalitsuse, Keskkonnaametiga ja maavalitsusega.
- Ehitusalade valikul ei tohi seada ohtu rohelise võrgustiku säilimisele. Asustuse kavandamisel ei tohi läbi lõigata rohelise võrgustiku koridore.
- Metsamaa raadamine rohelise võrgustiku aladel ei ole üldjuhul lubatud (v.a maaparandussüsteemi ja elektripaigaldise hooldamise korral), raadamise vajadusel tuleb maa sihtotstarbe muutmiseks koostada detailplaneering. Sealjuures tuleb seada tingimused rohevõrgustiku toimimiseks, vajadusel viia läbi keskkonnamõju strateegiline hindamine. Metsaseaduse § 32 lõige 2 punkt 3 kohaselt teostatakse raadamist kaitsealal, hoiualal või püsielupaigas kaitse-eeskirja või kaitsekorralduskava alusel.
- Rohelise võrgustiku koridoridel tuleb metsade raiumisel lähtuda hooldus- ja valikraie printsiibist.
- Veekogude eutrofeerumise vähendamiseks säilitada kõrgtaimestik jõgede lõunakallaste veekaitsevööndis.

Metsamajandusmaa

Kasutustingimused metsamajandusmaal:

- Metsade arendamine ja hooldamine toimub vastavalt kehtivale Metsaseadusele.
- Nendele aladele on ehitamine üldjuhul keelatud. Arendustegevus toimub detailplaneeringute alusel.
- Vallateedel toimuvateks metsavedudeks on vajalik Tori Vallavalitsuse kirjalik luba.

17. SAUE VALLA ÜLDPLANEERING

Saue vald, Harjumaa. Kehtestatud 2012. Koostaja Saue Vallavalitsus.

Väljavõtte seletuskirjast:

4.2. Ehituskeelualad

Ehituskeelualad on järgmised alad:

- maakonna rohevõrgustiku suur tuumala T8;
- üleujutatavad alad (Keila jõe, Vääna jõe jt veekogude ääres);
- põhimaanteede teekaitsevööndid;
- liiklussõlmede rampidevahelised alad;
- endiste aiandusühistute territooriumil asuvad haljasalad.
- teised õigusaktidest tulenevad ehituskeelualad (nt veekogu kalda ehituskeeluvöönd jne).

Ehituskeeluala on ala, kus uute ehitiste ehitamine on reeglina keelatud. Erandina on Saue Vallavalitsuse igakordse otsustuse alusel ja vajadusel piirangu rakendamise üle otsustava pädeva asutuse nõusolekul lubatud ehitada keskkonda vähemõjutavaid rajatise, samuti on maakonna rohevõrgustiku suurel tuumalal T8 lubatud uuendada olemasolevaid ja taastada ajaloolisi eluasemekohti ning ehitada põllu- ja metsamajanduse jaoks vajalikke ehitise.

8. Rohelise võrgustiku toimimist tagavate tingimuste seadmine

Valla roheline võrgustik on terviklik. Maa-alad veekogude (jões, ojad, järved) kalda ulatuses täiendavad rohelist võrgustikku "sinise" võrgustiku elementidega ning on seega rohelist võrgustikku sisuliselt rikastavateks lõikudeks. Sinine võrgustik on roheline võrgustiku osa, mille ulatus ühtib veekogu piiranguvööndiga.

Rohelise võrgustiku toimimist tagavad tingimused:

- säilitada vastavalt maakonna teemaplaneeringule roheline võrgustiku tuumalal looduslike alade osatähtsus vähemalt 90 %;
- roheline võrgustiku alal ei ole lubatud kavandada uusi hoonestusalasid ega laiendada olemasolevaid. Põhjendatud vajadusel on erandina aktsepteeritav olemasolevate ehitiste teenindamiseks vajalik ehitustegevus või hoonestamata maa puhul isiklikuks otstarbeks eluasemekoha rajamine kinnistule (üks üksikelamu koos abihoonetega), kusjuures:
 - kinnistu suurus peab olema vähemalt 2 ha;
 - lubatud õueala suurus on reeglina kuni 2000m²;
 - piirdeaedu on vajadusel lubatud rajada ainult õuealade ümber;
 - naaberkinnistute õuealade vaheline kaugus peab olema vähemalt 100m;
 - tuleb hoolikalt valida hoonete asukohta, et tagada roheline võrgustiku terviklik toimimine;
 - ülejäänud osas peaks kinnistu jääma hoonestamata rohealaks;
- reeglina ei ole roheline võrgustiku alal lubatud uute infrastruktuuride rajamine. Kui see on mõödapääsmatu, tuleb eriti hoolikalt valida rajatiste asukohta, et leevendada võimalikku negatiivset mõju. Vajadusel koostada keskkonnamõjude hindamine;
- maavara kaevandamislubade taotlemine ja väljaandmine roheline võrgustiku alal toimub õigusaktides sätestatud korras ja tingimustel, arvestades muuhulgas ka roheline võrgustiku funktsioneerimise tagamise vajadusega;
- maakonna suur tuumala T8 on ehituskeeluala, kus erandina on ehitamine lubatud vastavalt seletuskirja punktile 4.2.

18. PALAMUSE VALLA ÜLDPLANEERING

Palamuse vald, Jõgevamaa. Kehtestatud 2007. Konsultant OÜ Hendrikson&Ko.

Väljavõtte seletuskirjast:

2.2 Kaitsealuste loodusväärtuslike maastike ja koosluste kasutustingimused

V Roheline võrgustik

Rohelise võrgustiku tugialade üldised kasutamistingimused, mis on määratud teemaplaneeringuga „Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused”:

- tugialadele ei rajata uusi asustusalasid (sealhulgas tiheasustusalasid);
- olemasolevaid asustusalasid ja nende kasutuse intensiivsust ei suurendata;
- olemasoleva maakasutuse intensiivsus on võimalikult madal ja keskkonda säästev;
- metsa majandamine on võimalikult ala ökoloogilist eripära ja olusid arvestav ning lähtub heast metsamajandamise tavast (säästva metsanduse põhimõtetest);
- looduslike ja/või poollooduslike alade osatähtsus ei tohi langeda alla 90%;
- enne asustuse laienemist ja maakasutuse muutmist tugialadel hinnatakse selle mõju keskkonnale ja rohelise võrgustiku toimimisele;
- tugialadele ei rajata tööstuslikke ja tootmisobjekte;
- tugialadel ei vähendata “Looduskaitseesadusest” tulenevat ranna või kalda ulatust või ehituskeeluvööndit;
- vastunäidustatud on metsamaa sihtotstarbe muutmine;
- olemasolevate kaevanduste kasutamine jätkub kavandatud ulatuses nende ammendumiseni;
- olemasolevate kaevanduste laienemine peab lähtuma rohelise võrgustiku paiknemisest ning läbima keskkonnale ja rohelise võrgustiku toimimisele tekitatava mõju hinnangu;
- tugialadel täpsustatakse maakasutus- jm tingimusi üldplaneeringute ja teiste rakendusvahenditega;
- infrastruktuuri objektide kavandamisel peab vältima tugialade nn killustumist;
- rohelise võrgustiku tugialal kavandatavad tegevused ei tohi halvendada tugiala toimimist. Tekkivat negatiivset mõju peab vältima või võimalikult vähendama.

Rohelise võrgustiku koridoride üldised kasutamistingimused, mis on määratud teemaplaneeringuga „Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused”:

- rohelises koridoris säilitatakse olemasolevaid looduslikke alasid;
- looduslike alade paiknemine ja osakaal täpsustatakse üldplaneeringutes;
- määratletud aladel täpsustatakse maakasutus- jm tingimusi üldplaneeringute ja teiste rakendusvahenditega;
- vältida paisude rajamist rohelise koridori staatuses olevatele vooluveekogudele, kui see halvendab rohelise koridori toimimist.

Lähtudes nende alade väljakujunenud ilme säilitamise soovist, on seal tegevuse reguleerimiseks kehtestatud mõningad täiendavad vallapoolsed erinõuded kajastatud punktis 4.13 (põllu- ja metsamaa ptk).

4.13. Põllu- ja metsamaa

Kinnisasjade kasutamise reeglid rohevõrgustiku aladel:

- Rohevõrgustiku alal põllu- ja metsamaal on väikseim ehitusõigust omav katastriüksuse või krundi suuruseks 2 ha, kuhu on lubatud ehitada üks ühepereelamu ja kuni 3 elamut teenindavat abihoonet;
- Hoonestamata maa puhul on lubatud ehitustegevus vaid isiklikuks tarbeks/elamiseks;
- Rohevõrgustiku aladel on lubatud moodustada elumumaa katastriüksus vaid õuema-ala piires, ülejäänud kinnistu peab jääma maatulundusmaa sihtotstarbega hoonestamata haljasalaks, katastriüksuse sihtotstarbe muutmise mujal kui õuealal pole lubatud;
- Piirdeaedu võib rajada rohevõrgustiku aladel vaid elamu õuema ümber, ülejäänud osas peab kinnistul jääma tarastamata;
- Hoonestamata alal uue elamu ja seda teenindavate abihoonete paigutus olemasoleva hoonestuse suhtes peab järgima antud piirkonnas traditsiooniliselt väljakujunenud hajaasustusküla paigutusmustrit ning asustusstruktuuri. Uute hoonete paigutuse ja kauguse olemasolevast hoonestust ning rajatavate hoonete mahud, ulatuse ja iseloomu määrab igakordselt vallavalitsus projekteerimistingimustega.

19. ANTSLA VALLA ÜLDPLANEERING

Antsla vald, Võrumaa. Kehtestatud 2012. Konsultant OÜ Artes Terrae

Väljavõtte seletuskirjast:

1.2.11. Põllumajandusmaa ja metsamajandusmaa

.....

- juhul, kui põllumajandus- ja metsamajandusmaa kattub osaliselt või täielikult säilitamisele kuuluvate väärtuslike maastike ja koosluste võrgustikuga, rohevõrgustiku aladega või asub väärtuslikul põllu- või metsamaal, ehitada ühepereelamu ja vajalikud abihooned või põllumajandusliku tootmisega seotud kuni nelja ehitise kompleksi, kui erinevatele hoonekomplekside vahekauguseks jääb üldreeglina vähemalt 300 m ja säilib väljakujunenud asustusstruktuur ning tee ja maapealse tehnovõrguliiniga ei liigendata väärtuslikku põllumaad ega väärtuslikku maastikku.

1.6 Roheline võrgustik

Rohevõrgustiku aladel on kohustuslikud Võru maakonna teemaplaneeringus „Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused” rohelisele võrgustikule seatud tingimused, mis on järgmised:

- tugialadel ja koridorides on metsakategooriaks üldjuhul tulundusmets ja seal võib arendada majandustegevust, välja arvatud väärtuslikel märgaladel, veekogude kaldaaladel, vääriselupaikades, kaitsealadel, I ja II kategooria kaitsealuste liikide elupaikades ja muudes seadustega määratud piirangutega aladel;
- tugiala funktsioneerimiseks on vajalik, et looduslike alade osatähtsus tugialal ei langeks alla 90 protsendi;
- maastikuökoloogilisest printsiibist lähtuvalt tuleb säilitada looduslikud kooslused saarekestena kultuurmaastikes;
- suurtele tugialadele ja koridoridele on vastunäidustatud aktiivse kasutusega infrastruktuuride (kiirteed, prügilad, sõjaväepolügoonid, jäätmehoidlad, kõrge keskkonnariskiga rajatised) rajamine. Juhul, kui nende rajamine on möödapääsmatu, tuleb eriti hoolikalt valida ja mitme variandina rajatiste asukohta ja rakendada vajalikke keskkonnameetmeid võimaliku negatiivse mõju leevendamiseks;

- ehitusalade valikul ei tohi seada ohtu roheline võrgustiku toimimist. Asustuse kavandamisel ei tohi läbi lõigata roheline võrgustiku koridore või tuleb leida samaväärne asenduskoridor;
- kaitsealuste liikide elupaikades tohib teha metsaraiet vaid kaitsekorralduskavas planeeritud kohtades ja ulatuses;
- roheline võrgustiku koridorides asuvad metsad tuleb vajadusel määrata kaitsemetsa kategooriasse ja soovituslikult majandada valikraidega;
- veekogude seisundi parandamiseks ja toitainetega rikastumise vähendamiseks tuleb säilitada kaldapuistud jõgede ja ojade kallaste veekaitsevööndis;
- järgida keskkonnakaitsenõudeid ja -soovitusi majandustegevuse arendamisel;
- tagada vääriselupaikade ja haruldaste taimekoosluste säilitamine.

Rohelise võrgustiku säilimiseks tuleb kavandada ja realiseerida vajalikud abinõud:

- tagada projektlahendustega olemasoleva teedevõrgu laiendamisel ja uute teede rajamisel looduslikele kooslustele võimalikult harjumuspärased elutingimused. Loomade sõiduteele sattumise või õnnetusjuhtumite vältimiseks tuleb maanteetrassi lõikumisel loomade rännuteedega tarvitusele võtta erimeetmed – kiiruspiirangud, hoiatusmärgid, võrkaiad, ulukitunnelid, ökosillad jne;
- vältida uute ulatuslike karjäärade, freesturbalade või prügilate rajamist/kaevandamislubade väljastamist roheline võrgustiku aladele;
- roheline võrgustiku avatud alasid võib kasutada loomade karjatamiseks piirates neid aiaga, kuid ajal, mil maa ei ole karjatamiseks kasutusel, tuleb tagada metsloomade vaba liikumine (näiteks avada otstes elektrikarjus).
- Rohelise võrgustiku ala ega rohevõrgustiku koridor ei ole takistuseks kaevandamislubade taotlemisel ja andmisel õigusaktides sätestatud korras ja tingimustel.

20. AUDRU VALLA ÜLDPLANEERING

Audru vald, Pärnumaa. Kehtestatud 2011. Konsultant AS Pöyry Entec.

Väljavõtte seletuskirjast:

2.6.1.1. Rohelise võrgustiku toimimist tagavate tingimuste seadmine

Rohekoridorides ja rohevõrgustiku tuumaladel on lubatud ehitada üks elamu- või talukompleks üldplaneeringu kehtestamise hetkel olemas olnud kinnistu kohta, kui kinnitus suurus on vähemalt 3 ha. Alla 3 ha kinnistule ei ole lubatud hooneid ehitada ilma detailplaneeringuta, kuid sellisel juhul ei tohi kinnistule ette näha enam kui ühte ühepereelamut ja selle juurde kuuluvaid abihooneid. Maaüksuste enam, kui kaheks kruntimist (sh üks hooviala elamualana ja ülejäänud maa maatulundusmaana) elamuehituse jaoks ei ole lubatud.

Rohevõrgustikus (sh rohestruktuuri koridorides) tuleb säilitada olemasolev väärtuslik kõrghaljastus.

Rohevõrgustiku alal tuleb aiad paigutada ümber elamu hooviala. Maaüksusi võib piirata latt või okastraataiaga, st piirdega mis võimaldab väiksematel loomadel alal vabalt liikuda.

Kuna Pärnu maakonnaplaneeringu teemaplaneeringus *Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused* järgne rohekoridor K8 Sauga suunas ei toimi, sest selles asuvad kehtivad detailplaneeringud ja realselt rohevõrgustiku Sauga jõe suunas olemas ei olnud tuli sellest koridorist loobuda. Muud teemaplaneeringus olnud rohekoridorid kujundati ümber arvestades kõlvikute piire ja kanti kaardile.

Rohevõrgustikku laiendati, sest üldplaneeringus näidatud rohevõrgustiku tuumala ja koridor sisaldavad endas ka puhveralasid.

See üldplaneering teeb ettepaneku täpsustada ja täiendada Pärnu maakonnaplaneeringu teemaplaneeringut „Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused“, sõnastades Audru valla territooriumi ulatuses ümber seal olevad tingimused:

- tegevused, mis muudavad maa sihtotstarvet rohelise võrgustiku aladel või kavandavad joonehitisi (avalikuks kasutuseks olevate teede asukohad, põhivõrgu elektriliinid jt tehnovõrkude magistraaltrassid), näevad ette looduslike veekogude õgvendamist või voolusängi muutmist vms vee erikasutust tuleb kooskõlastada Audru vallavalitsuse, keskkonnaameti ja maavalitsusega;
- erateede, kergliiklusteete, jaotusvõrkude ja krundi siseste joonehitiste rajamine tuleb kooskõlastada Audru vallavalitsusega;
- rohevõrgustikus (sh rohestruktuuri koridorides) tuleb säilitada olemasolev väärtuslik kõrghaljastus ja olemasoleva haljastuse puudumisel on soovitatav rajada sinna võimalusel uushaljastus. Loomade suunamiseks piki teed õigesse kohta võib kasutada teetammi tõstmist, kraave ja tarasid, põhimaanteede puhul tuleb projekterimisel arvestada loomade tunnelite vms ohutute teeületamise võimaluste tagamisega;
- kaitstavate liikide elupaikades on raadamine keelatud;
- rohelise võrgustiku koridoride osas on soovitatav vältida lageraiet, lageraie vajaduse korral tuleb koridor peale raiet vähemalt endises mahus uuesti metsastada.
- Uute projektide vms täpsemate arenguplaanide tegemisel tuleb arvestada konfliktikohtadega (rohelise koridori lõikumine teega) ja kavandada konkreetsele kohta sobilikud kaitseabinõud loomade liikumisvõimaluste säilimiseks. Samuti tuleb sellistes kohtades tagada ka piisav nähtavust teekaitsevööndis.

21. HÄÄDEMEESTE VALLA ÜLDPLANEERING

Häädemeeste vald, Pärnumaa. Koostaja AS Entec Eesti. Kehtestatud 2013.

Väljavõtte seletuskirjast:

8.2.1. Tingimused rohelise võrgustiku säilimiseks ja toimimiseks

Häädemeeste valla üldplaneeringuga määratakse üldised rohevõrgustiku tugialade ja koridoride kasutustingimused rohelise võrgustiku säilimiseks ja toimimiseks. Need on aluseks arendus- ja majandustegevuse korraldamisel rohelise võrgustiku aladel. Täpsemad kasutustingimused määratakse detailplaneeringute, kavade ja projektidega.

Nõuded rohelise võrgustiku säilimiseks ja toimimiseks

- Tugialadel ja koridoridel on metsakategooriaks üldjuhul tulundusmets ja seal võib arendada majandustegevust, va väärtuslikud märgalad, veekogude kaldaalad, vääriselupaigad, kaitsealad, I ja II kategooria kaitsealuste liikide elupaigad ja teised seadustest tulenevate piirangutega alad.
- Võrgustiku funktsioneerimiseks on vajalik, et looduslike alade osatähtsus tugialas ei lange alla 90%.
- Väärtuslikel ranna- ja puisniitudel on vajalik säilitada ja taastada traditsiooniline majandustegevus – karjatamine ja niitmine.
- Suurtele tugialadele ja koridoridele on reeglina vastunäidustatud teatud infrastruktuuride (kiirteed, prügilad, sõjaväepolügoonid, jäätmeoidlad, mäetööstus, kõrge keskkonnariskiga rajatised) rajamine. Juhul kui nende rajamine on möödapääsmatu, tuleb eriti hoolikalt valida rajatiste asukohta ja rakendada vajalikke keskkonnameetmeid võimaliku negatiivse mõju leevendamiseks.
- Arendustegevused, mis muudavad maa sihtotstarvet rohelise võrgustiku aladel või kavandavad joonehitisi (teetrassid, tehnilise infrastruktuuri elemendid jne), samuti looduslike veekogude õgvendamine, tuleb kooskõlastada ametkondadega.
- Ehitusalade valikul ei tohi seada ohtu rohelise võrgustiku säilimist. Asustuse kavandamisel ei tohi läbi lõigata rohelise võrgustiku koridore.

- Metsamaa raadamine rohelise võrgustiku aladel ei ole üldjuhul lubatud, raadamisel tuleb maa sihtotstarbe muutmiseks vajadusel koostada detailplaneering. Kaitstavate liikide elupaikades on raadamine keelatud.
- Rohelise võrgustiku koridoridel tuleb metsade raiumisel lähtuda valikraie printsiibist.
- Veekogude eutrofeerumise vähendamiseks säilitada kõrgtaimestik jõgede lõunakallaste veekaitsevööndis.

5.2.1. Üldised hoonestamistingimused

- Hajaasustuses uute elamute planeerimisel eelistada ajaloolisi talukohti.
- Hoonete paigutusviisi ja elamute omavahelise kauguse määramisel eelkõige lähtuda eelkõige antud paigas ajalooliselt välja kujunenud asustusstruktuurist.
- Eluhooneid ning puhke-, tervise- ja sotsiaalobjekte ei või reeglina rajada Via Baltica lähemale kui 300m.
- Tiheasustusalal maaüksust ei jagata kruntideks, kui selle pindala on väiksem kui 0,2 ha.
- Tiheasustuses on kinnistu jagamisel tekkiv minimaalne hoonestatav elamukrunt 0,1 ha;
- Hajaasustuse alal maaüksust ei jagata kruntideks, kui selle pindala on väiksem kui 0,5 ha
- Hajaasustuses on kinnistu jagamisel tekkiv minimaalne hoonestatav elamukrunt 0,25 ha.
- Rohevõrgustiku alal hajaasustuses on kinnistu jagamisel tekkiv minimaalne hoonestatav elamukrunt vähemalt 3 ha.
- Hajaasustuses elamu ehitamiseks lähemale kui 50 m teisest elamust tuleb võtta hoone projektile naaberkiinnistu omanike kooskõlastus.
- Häid põllu- ja metsamaid ja maaparandusega (toimivad maaparandussüsteemid) põllumaid reeglina ei hoonestata.

.....

5.2.4. Piirded

.....

Rohevõrgustiku alal ei ole lubatud kinnistut kogu ulatuses aiaga piirata. Piirete rajamine on lubatud ümber õueala, et vältida loomade liikumise takistamist.

22. KOONGA VALLA ÜLDPLANEERING

Koonga vald, Pärnumaa. Kehtestatud 2016. Koostaja AS Kobras.

Väljavõtte seletuskirjast:

4.1. Roheline võrgustik

Pärnu maakonna teemaplaneeringuga (Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused 2003) on Pärnumaal määratletud roheline võrgustik. Roheline võrgustik koosneb toimivaks tervikuks ühendatud tugialadest ja tugialasid ühendavatest koridoridest. Roheline võrgustik täpsustab bioloogilise mitmekesisuse toimimise struktuuri, loob eeldused loodushoidlikuks ja tasakaalustatud arendustegevuseks.

Maakonnaplaneeringu teemaplaneeringu käigus kinnitatud roheline võrgustik on üldistus maakonna tasemel ning selle piirid on ligikaudsed. Käesolev planeering täpsustab rohelise võrgustiku piiri Koonga vallas (Joonis 1). Joonisele 1 on märgitud rohelise võrgustiku koridorid ja rohelise võrgustiku tugialad.

Rohelise võrgustiku koridoride asukohtade määramisel kasutati andmeid Pärnu maakonnaplaneeringust ja informatsiooni kohalikest jahimeestelt.

Üldised maakasutuse- ja ehitustingimused roheline võrgustiku alal on järgmised :

- roheline võrgustiku koridorides ja roheline võrgustiku tugialadel on lubatud vanade mahajäetud talukohtade taastamine ilma piirangut seadmata katastriüksuse suurusele;
- uue üksikelamu või talukompleksi rajamine on lubatud võrgustiku tugialadel, kui katastriüksuse suurus ei ole väiksem, kui 1 ha;
- roheline võrgustiku tugialadel on aedasid lubatud püstitada vaid ümber õueala, muid alasid võib piirata loomade karjatamiseks;
- teedeehitusel tuleb kasutada abinõusid loomade liikumisvabaduse säilitamiseks koos vajaliku nähtavuse tagamisega teekaitsevööndis;
- roheline võrgustiku tugialasid tükeldavate uute teede rajamisel on vajalik detailplaneering v.a matkarajad, kergliiklusteed ja juurdepääsuteed üksikelamutele;
- raadamine koos katastriüksuse sihtotstarbe muutmise ja roheline võrgustiku tugialadel üldjuhul lubatud ei ole v.a endiste talukohtade maal, üksikelamu või talukompleksi rajamisel, tuletõrje veeõtkohtade ja nendele juurdepääsude rajamisel, metsaparanduseks tehtavatel töödel ning metsamajanduslike püsilaoplatside rajamisel, maavara kaevandamise loa andmisel mäeeraldisel ja selle teenindusmaal, pärandkultuuri- ja ürglooduse objektidel lähtuvalt vajadusest neid kaitsta või eksponeerida, kultuurimälestiste kaitsevööndis lähtuvalt vajadusest mälestist kaitsta või eksponeerida;
- vältida uute karjäärade rajamist (sh olemasolevate laiendamist) roheline võrgustiku aladele. Juhul, kui karjääri rajamine on möödapääsmatu, tuleb enne kaevandama asumist kavandada roheline võrgustiku asenduskoridor või –ala, et roheline võrgustiku sidusus säiliks. Kaevandamise lõppedes tuleb kaevandustegevusest rikutud maa-ala rekultiveerida ja taastada roheline võrgustiku osana. Loa andjal on õigus roheline võrgustiku toimimise tagamiseks seada vajalikke leevendus- ja kompensatsioonimeetmeid;
- üksiktuuliku püstitamine üldjuhul keelatud ei ole, üle 28 m kõrguseid üksteisest vähemalt ühe kilomeetri kaugusel paiknevaid üksiktuulikuid võib ehitada detailplaneeringu alusel üldplaneeringu joonisel 3 näidatud aladel ja peatükis 2.9.1. sätestatud tingimustel.

23. PAIKUSE VALLA ÜLDPLANEERING

Paikuse vald, Pärnumaa. Kehtestatud 2009. Koostaja Erkas Pärnu Instituut OÜ.

Väljavõte seletuskirjast:

3.6. Ehituslikud piirangud roheline võrgustiku alal

Maakonna teemaplaneeringuga (*Asustust ja maakasutust, 2003*) seatud nõuded ja soovitused on toodud peatükis 1.2.3. Käesoleva üldplaneeringuga jäävad kehtima teemaplaneeringuga sätestatud üldised kasutamistingimused ja nõuded rohelinele võrgustikule.

Käesoleva üldplaneeringuga on rohelist võrgustikku liigendatud - lisandunud on puhverala¹³.

Rohelist võrgustikku on täpsustatud vastavalt valla üldplaneeringu mõõtkavale ja looduslikele tingimustele arvestades ühtlasi kavandatud maakasutuse ja infrastruktuuridega.

Võrgustiku täpsustamisel on arvesse võetud valla jaoks olulised looduskooslused ning väärtuslikud maastikumiljööga alad, et moodustuks terviklik nii maakondlikke kui ka valla seisukohalt tähtsaid alasid hõlmav võrgustik.

Lisaks on vastavalt teemaplaneeringus viidatud vajadusele käesoleva üldplaneeringuga seatud täiendavaid tingimusi rohelise võrgustiku toimimise tagamiseks:

- säilitada tuleb alade terviklikkus ja vältida terviklike loodusalade killustumist;
- maardlad, mis jäävad rohelise võrgustiku aladele ja kus maavara veel ei kaevandata, toimivad kuni maavara kaevandamiseni rohelise võrgustiku osana. Enne kaevandama asumist tuleb kavandada rohelise võrgustiku asenduskoridor või -ala, et rohelise võrgustiku sidusus säiliks. Kaevandamise lõppedes tuleb kaevandatud ala rekultiveerida ja taastada rohelise võrgustiku osana. Käesoleva üldplaneeringuga ei ole kavandatud mingeid täiendavaid ehitisi ega muid objekte, mis takistaksid maavaravaru kaevandamist või halvendaksid maavaravaru kaevandamisväärsena säilimist;
- **tugialal:** Looduslike alade 14 osatähtsus ei tohi langeda alla 90%. Tuleb tagada alade läbimõõdud/pindala ja kompaktsus. Tuleb vältida asustuse tekkimist ja uusehitisi (sh uued tehnokoridorid). Lubatud on ehitada kaitseala või puhkeala teenindavaid rajatisi (nt viidad, laudteed, pingid, prügikastid, vaatlustornid jne) ja kuni 20m² suuruseid looduskeskkonda sobituvaid hooneid, kui enne käesoleva planeeringu kehtestamist kehtestatud detailplaneeringuga pole lubatud teisiti. Keelatud on asfalteeritud teede rajamine ja olemasolevate pinnasteede asfalteerimine. Tugialal paikneva maaüksuse (sh katastriüksuse) sihtotstarbe muutmine võib toimuda ainult maatulundusmaaks või kaitsealuseks maaks kui enne käesoleva planeeringu kehtestamist kehtestatud detailplaneeringuga pole lubatud teisiti;
- **rohekoridori- ja puhveralal:** tuleb tagada rohekoridori selline laius, mis tagab selle püsimise ja toimimise tähtsusest lähtuvalt. Uusehitisi lubada erandlikult, vastavalt igakordsele koridori toimivust mõjuvate tegurite hindamisele. Rohevõrgustiku koridoride alal tuleb tagada sidusalt kulgevate looduslike koosluste olemasolu minimaalselt 70% ulatuses, milleks tuleb vajadusel rakendada kompenseerivaid meetmeid (metsastamine, põõsarinde rajamine, puude istutamine võrade liitumisega, jms). Rohekoridoris paikneva maaüksuse (sh katastriüksuse) sihtotstarbe muutmine võib toimuda ainult maatulundusmaaks, kaitsealuseks maaks ja üldmaaks kui enne käesoleva planeeringu kehtestamist kehtestatud planeeringuga pole lubatud teisiti.
- Nii eraomandis olevate kui ka avalike rohealade koostoimimine on rohestruktuuri kui terviku jaoks vältimatult oluline;
- kompaktselt asustatud aladel (Paikuse alevikus, külade keskustes) tuleb läbi edaspidiste planeeringute koostamise kindlustada ühendus erinevate rohealade vahel ja juurdepääs avalikele haljasaladele. Soovitav on valla ehitismääruses täpsustada nõudeid rohealadega seotud väärtuste hoidmise tagamiseks hoonestusaladel ja uushoonestuse rajamise aladel.

Paikuse valla roheline võrgustik on kantud üldplaneeringu kaardile rohelistes toonides pindadena. Rohelise võrgustiku täpsustustega saab tutvuda planeeringu **lisas 5**.

3.3. Ehituslikud piirangud hajaasustatud alal

.....

Elamute rajamisel metsasele alale tuleb säilitada olemasolevast metsamaa pindalast vähemalt 60 %. Võimalusel tuleb vältida hoonete rajamist jõgede ja järvede kallastele. Juhul, kui soovitakse kaldaalale ehitada, tuleb tagada juurdepääs veekogule ja arvestada, et jõgede kallastel on maalihke oht (Kalm jt 2002). Uuritud jõelõikude maalihkeohtlikud nõlvad on kantud üldplaneeringu kaardile vastava tingimärgiga.

Käesoleva üldplaneeringuga määratakse hajaasustuses katastriüksusele elamumaa sihtotstarbe määramisel selle minimaalseks lubatud pindalaks **1 ha**. See on ühtlasi ka minimaalne katastriüksuse pindala, millele antakse ehitusõigus. Maatulundusmaale, välja arvatud metsamaale, võib detailplaneeringuta ehitada ühe elamu ja selle juurde kuni viis abihoonet.

Kaitstavatel aladel reguleerivad ehitustingimusi muinsuskaitseadus, looduskaitseadus ja kaitsealade kaitse-eeskirjad.

24. SAARDE VALLA ÜLDPLANEERING

Saarde vald, Pärnumaa. Kehtestatud 2008. Konsultant AS Entec.

Väljavõtte seletuskirjast:

2.9.4 Roheline võrgustik

Käesoleva üldplaneeringuga jäävad kehtima teemaplaneeringuga rohelisele võrgustikule sätestatud nõuded ja üldised kasutamistingimused.

Lisaks on vastavalt teemaplaneeringus viidatud vajadusele käesoleva üldplaneeringuga seatud täiendavaid tingimusi rohelise võrgustiku toimimise tagamiseks:

- säilitada tuleb alade terviklikkus ja vältida terviklike loodusalade killustumist;
- ehitusalade valik, sh ka infrastruktuuride rajamiseks, peab väljaspool elamu- ja tootmisalasid edaspidi lähtuma rohelisest võrgustikust;
- koridoride lõikumisel riigimaanteega (konfliktikohad) tuleb parandada nähtavust ja kavandada abinõud loomade liikumisvõimaluste säilimiseks;
- maardlad, mis jäävad rohelise võrgustiku aladele ja kus maavara veel ei kaevandata, toimivad kuni maavara kaevandamiseni rohelise võrgustiku osana. Enne kaevandama asumist tuleb kavandada rohelise võrgustiku asenduskoridor või -ala, et rohelise võrgustiku sidusus säiliks. Kaevandamise lõppedes tuleb kaevandatud ala rekultiveerida ja taastada rohelise võrgustiku osana.
- **Tugialal:** Looduslike alade osatähtsus ei tohi langeda alla 90%. Tuleb tagada alade läbimõõdud/pindala ja kompaktsus. Tuleb vältida asustuse tekkimist ja uusehitisi (sh uued tehnikoridorid). Lubatud on ehitada kaitseala või puhkeala teenindavaid rajatisi (nt viidad, laudteed, pingid, prügikastid, vaatlustornid jne) ja kuni 20m² suuruseid looduskeskkonda sobituvaid hooneid. Keelatud on asfalteeritud teede rajamine ja olemasolevate pinnasteede asfalteerimine. Tugialal paikneva maaüksuse (sh katastriüksuse) sihtotstarbe muutmine võib toimuda ainult maatulundusmaaks või kaitsealuseks maaks kui kehtestatud detailplaneeringuga pole määratud teisiti;
- **rohekoridori alal:** tuleb tagada rohekoridori selline laius, mis tagab selle püsimise ja toimimise tähtsusest lähtuvalt. Uusehitisi lubada erandlikult, vastavalt igakordsele mõjude hindamisele. Rohevõrgustiku koridoride alal tuleb tagada sidusalt kulgevate looduslike koosluste olemasolu minimaalselt 70% ulatuses, milleks tuleb vajadusel rakendada kompenseerivaid meetmeid (metsastamine, põõsarinde rajamine, puude istutamine võrade liitumisega, jms).
- Rohekoridoris paikneva maaüksuse (sh katastriüksuse) sihtotstarbe muutmine võib toimuda ainult maatulundusmaaks, kaitsealuseks maaks ja üldmaaks kui kehtestatud detailplaneeringuga pole määratud teisiti. Koridoride lõikumisel riigimaanteega (konfliktikohad) parandada nähtavust ja kavandada abinõud loomade liikumisvõimaluste säilimiseks;
- nii eraomandis olevate kui ka avalike rohealade koostoimimine on rohestruktuuri kui terviku jaoks vältimatult oluline;
- tihedalt asustatud aladel (Kilingi-Nõmme linnas ja Tihemetsa alevikus) tuleb läbi edaspidiste planeeringute koostamise kindlustada ühendus erinevate rohealade vahel ja juurdepääs avalikele haljasaladele. Soovitav on valla ehitusmäärust täiendada nõuetega rohe-aladega seotud väärtuste hoidmise tagamiseks hoonestusaladel ja uushoonestuse rajamise aladel.

3.2. Hajaasustusega alad

....

Selle üldplaneeringuga määratakse hajaasustuses katastriüksusele elamumaa sihtotstarbe määramisel selle minimaalseks lubatud pindalaks **1 ha**. See on ühtlasi ka minimaalne katastriüksuse pindala, millele antakse ehitusõigus. Maatulundusmaale, välja arvatud metsamaale, võib detailplaneeringuta ja sihtotstarvet muutmata ehitada ühe elamu ja selle juurde kuni viis abihoonet. Kaitstavatel aladel reguleerivad ehitustingimusi looduskaitse eesmärgid ja kaitsealade kaitse-eeskirjad.

25. SAUGA VALLA ÜLDPLANEERING

Sauga vald, Pärnumaa. Kehtestatud 2016. Konsultant Skepast&Puhkim OÜ (välja kasvandus ettevõttest ASst Ramboll Eesti).

Väljavõtte seletuskirjast:

3.5.6. Roheline võrgustik

Tingimused roheline võrgustiku toimimise tagamiseks.

- Säilitada tuleb roheline võrgustiku terviklikkus, sidusus ja vältida loodusalade killustamist.
- Roheline võrgustiku toimimiseks tagada, et looduslike ja poollooduslike alade osatähtsus tugialadel ei langeks alla 90% pindalast ning koridorides alla 70% koridori keskmisest läbimõõdust. Roheline võrgustiku tuumalade reaalne ulatus ei tohi väheneda üle 10%.
- Vältida senise maa sihtotstarbe (maatulundusmaa) ja juhtfunktsiooni (metsamaa, põllumaa) muutmist. Muutmisvajadus peab olema igakülgset põhjendatud.
- Vältida negatiivse keskkonnamõjuga, kõrge keskkonnariskiga ning teiste tööstus- ja infrastruktuuriobjektide kavandamist rohelisse võrgustikku. Juhul, kui nende rajamine on möödapääsmatu, tuleb eriti hoolikalt valida rajatiste asukohta ning rakendada roheline võrgustiku toimimise tagamiseks vajalikke leevendus- ja kompensatsioonimeetmeid. Suurte, riigi toimimiseks vajalike objektide kavandamisel rohevõrgustiku aladele, tuleb tagada rohevõrgustiku sidusus. Objektide planeerimisel ja asukohavalikul tuleb võtta arvesse KSH ja KMH tulemusi.
- Uute arendusprojektide tegemisel arvestada konfliktikohtadega (nt rohevõrgustiku lõikumine teega) ja kavandada asjakohaseid abinõusid (loomade tunnelid/sillad, suunamine ületuskohta, kiirusepiirang, piisav nähtavus teekaitsevööndis jne) roheline võrgustiku sidususe tagamiseks. Üldplaneeringus on välja toodud teede/raudteede ja roheline võrgustiku konfliktikohad. Õkoduktide ja/või muude leevendusmeetmete täpsed asukohad ja tehnilised lahendused tuleb määrata vastavate trasside projekteerimise faasis.
- Roheline võrgustiku struktuuri olulist muutmist ettenägeva tegevuse kavandamisel viia läbi keskkonnamõju hindamine.
- Vältida uute elamualade rajamist ja olemasolevate laiendamist roheline võrgustiku aladele. Asustuse kavandamisel (sh piirete paigutamisel) ei tohi läbi lõigata roheline võrgustiku koridore. Alla 3 ha suurusele kinnistule ei ole lubatud elamuid ehitada ilma detailplaneeringuta. Loomade liikumise takistamise vältimiseks on piirdeaedade rajamine lubatud ainult vahetult ümber õueala, välja arvatud juhul, kui tarastamine on õigustatud tulenevalt maade põllumajanduslikust kasutusest.
- Roheline võrgustiku aladel võib arendada tavapäraselt, roheline võrgustikuga arvestavat majandustegevust, va väärtuslikud märgalad, veekogude kaldaalad, vääriselupaigad, kaitsealad, I ja II kategooria kaitsealuste liikide elupaigad ja teised seadustest tulenevate piirangutega alad.
- Roheline võrgustiku aladel tuleb säilitada väärtuslikud taimekooslused ja elupaigad, säilitada aladele iseloomulikud looduslikud pinnavormid ja veekogude kaldaalade looduslikkus. Poollooduslikke kooslusi tuleb majandada.
- Vältida uute paisude rajamist roheline võrgustiku koridoris olevale vooluveekogule.
- Vältida uute karjäärade rajamist (sh olemasolevate laiendamist) roheline võrgustiku alale.
- Veekogude eutrofeerumise vähendamiseks säilitada kõrgtaimestik jõgede lõunakallaste veekaitsevööndis.
- Metsa raadamine roheline võrgustiku aladel ei ole üldjuhul lubatud, raadamise vajadusel tagada rohevõrgustiku toimimine. Majandatavates metsades on oluline metsaelustiku säilimist toetavate tingimuste järgimine, nagu seemnepuude, elus ja surnud säilikpuude (elustikupuude) jätmine, monokultuurpuistute vältimine, metsade väetamisest loobumine, ohtlike taimekaitsevahendite (glüfosaatide) mittekasutamine, uute kuivendussüsteemide rajamise vältimine. Soovitav on lähtuda Riigimetsa hea metsamajanduse tavast20 ja Eesti FSC standardist21.

- Rohelise võrgustiku piire ja kasutustingimusi on võimalik täpsustada või muuta kohaliku omavalitsuse üldplaneeringuga.

Sauga valla üldplaneeringuga määratud erinevaid puhke-, virgestus- rohe- ja haljasalasiid võib käsitleda nõ madalama ehk kohaliku taseme rohelise võrgustiku elementidena, millele ei kohaldu eeltoodud maakonna tähtsusega rohevõrgustiku kasutustingimused.

26. VÄNDRA VALLA ÜLDPLANEERING

Vändra vald, Pärnumaa. Kehtestatud 2010. Konsultant Miracon Grupp OÜ.

Väljavõte seletuskirjast:

2.11. Roheline võrgustik

Üldplaneeringuga kehtestatakse maakonnaplaneeringu teemaplaneeringus toodud rohelise võrgustiku tugialade üldised kasutustingimused.

- Võrgustiku funktsioneerimiseks on vajalik, et looduslike alade osatähtsus tugialas ei lange alla 90%.
- Väärtuslikel ranna- ja puisniitudel on vajalik säilitada/taastada traditsiooniline majandustegevus – karjatamine ja niitmine.
- Suurtele tugialadele ja koridoridele on reeglina vastunäidustatud teatud infrastruktuuride (kiirteed, prügilad, sõjaväepolügoonid, jäätmeoidlad, mäe-tööstus, kõrge keskkonnariskiga rajatised) rajamine. Juhul kui nende rajamine on möödapääsmatu, tuleb eriti hoolikalt valida rajatiste asukohta ja rakendada vajalikke keskkonnameetmeid võimaliku negatiivse mõju leevendamiseks.
- Arendustegevused, mis muudavad maa sihtotstarvet rohelise võrgustiku aladel või kavandavad joonehitisi (teetrassid, tehnilise infrastruktuuri elemendid jne), samuti looduslike veekogude õgvendamine, tuleb kooskõlastada omavalitsuse, keskkonnateenistuse ja maavalitsusega.
- Ehitusalade valikul ei tohi seada ohtu rohelise võrgustiku säilimist. Asustuse kavandamisel ei tohi läbi lõigata rohelise võrgustiku koridore.
- Metsamaa raadamine rohelise võrgustiku aladel ei ole üldjuhul lubatud, raadamise vajadusel tuleb maa sihtotstarbe muutmiseks koostada detailplaneering. Kaitstavate liikide elupaikades on raadamine keelatud.
- Rohelise võrgustiku koridoridel tuleb metsade raiumisel lähtuda valikraie printsiibist.
- Veekogude eutrofeerumise vähendamiseks säilitada kõrgtaimestik jõgede lõunakallaste veekaitsevööndis.

2.4.4. Elamuehitus hajaasustusega alal

Kui hajaasustuses uushoonestuse planeerimisel kattub vastav katastriüksus täielikult või osaliselt säilitamisele kuuluvate väärtuslike põllumaade, väärtusliku maastiku või rohelise võrgustikuga peab minimaalne elamutevaheline kaugus olema 300 meetrit. Kauguspiirang ei laiene vanade talukohtade taastamisele.

Rohelise võrgustiku tugialal ehitamisel võib õueala moodustada krundi pindalast maksimaalselt 10% ja taraga võib piirata vaid õueala.

Rohelise võrgustiku koridoril ehitamisel võib õueala pindala olla maksimaalselt 3000 m² ja taraga võib piirata vaid õueala.

Rohelise võrgustiku aladel on keelatud muuta ala looduslikku kooslust: keelatud on metsa raadamine.

27. KAISMA VALLA ÜLDPLANEERING

Vändra vald, Pärnumaa. Kehtestatud 2009. Konsultant Miracon Grupp OÜ.

Väljavõtte seletuskirjast:

2.3.14. Tingimused elamuehituseks olemasoleval metsa- ja põllumaal (maatulundusmaal)

Maatulundusmaal elamuehituseks detailplaneeringut koostades või projekteerimistingimusi väljastades tuleb järgida pere- ja ridaelamumaale esitatud tingimusi. Uushoonestuse planeerimisel maatulundusmaale võib õueala moodustada kogu krundi pindalast maksimaalselt 10%, kuid mitte rohkem kui 5000 m². Uue hoone ehitamisel peab kaugus lähimast hoonetekompleksist olema vähemalt 150 meetrit ning tee või maapealne tehnovõrguliin ei tohi liigendada väärtuslikku maastikku ega väärtuslikku põllumaad. Projekteerimistingimuste alusel on lubatud taastada vanu talukohti. Erandjuhtudel võib Vallavalitsuse kaalutusotsuse alusel maatulundusmaale uushoonestust planeerida ka väiksema hoonetevahelise kaugusega.

Kui maatulundusmaale uushoonestuse planeerimisel kattub vastav katastriüksus täielikult või osaliselt säilitamisele kuuluvate väärtuslike maastike, väärtuslike põllumaade või roheline võrgustikuga, tuleb hoonestusele parima asukoha ja ehitustingimuste leidmiseks koostada detailplaneering. Kirjeldatud juhul piisab projekteerimistingimuste väljastamisest, kui planeeritakse uushoonestust ehitada olemasolevale talukohale ning lähima hoonetekompleksini jääb vähemalt 300 meetrit või planeeritakse ühele katastriüksusele üksikelamu ehitamist ning lähima hoonetekompleksini jääb vähemalt 300 meetrit.

2.9 Roheline võrgustik

Roheline võrgustik koosneb tugialadest ja koridoridest, mis on ühendatud ühtselt funktsioneerivaks tervikuks. Tugialad on ümbritseva keskkonna suhtes kõrgema väärtusega looduslad, millele valdavalt toetub roheline võrgustiku funktsioneerimine. Käesolevas planeeringus võetakse aluseks Pärnu maakonna roheline võrgustiku alad.

Kaisma vallas on roheline võrgustiku tugialad (T9, T8, T7) ja 250 m laiused rohelised koridorid (K9) ja 1000 m laiused rohelised koridorid (K8).

Roheline võrgustik koosneb eritasemelistest ja -otstarbelistest võrkudest, mis koos tagavad süsteemi kui terviku toimimise. Rohelises võrgustikus on eristatavad kolm komponenti:

- ⇒ tugialad
- ⇒ ribastruktuurid ehk koridorid
- ⇒ nullalad ehk neutraalalad.

Tugiala on piirkond, millele süsteemi funktsioneerimine valdavalt toetub. Tugialad on ümbritseva suhtes kõrgema väärtusega alad. Seal paiknevad vastava süsteemi seisukohalt kõige olulisemad elemendid (kaitsealad, loodus- ja keskkonnakaitseliselt väärtustatud alad, suured looduslikud alad jne).

Vastavalt maakonnaplaneeringu teemaplaneeringule on tugialade (T6-T9) hooldamiseks järgmised soovitused:

- ⇒ tugialade terviklikkuse säilitamine;
- ⇒ haruldaste taimekoosluste säilitamine;
- ⇒ vääriselupaikade säilitamine;
- ⇒ pool-looduslike koosluste hooldamine;
- ⇒ karjäärde bioloogiline rekultiveerimine;
- ⇒ veekogude ja nende kaldaalade looduslikkuse säilitamine;
- ⇒ rikitud veekogudel looduslikkuse taastamine;
- ⇒ veekogude vee omadusi halvendavate tegevuste vältimine;
- ⇒ ehituskeeluvööndi maksimaalse laiuse tagamine;
- ⇒ allikate veerežiimi tagamine;
- ⇒ pinnavormide säilitamine;
- ⇒ ökoturismi (rajatisi ja tegevust) soosimine;
- ⇒ looduse õpperadade süsteemi kavandamine.

Vastavalt maakonnaplaneeringu teemaplaneeringule on rohekoridoride (K7-K9) hooldamiseks järgmised soovitused:

- ⇒ koridori lõikavale maanteele migratsioonikoridori planeerimine;
- ⇒ teede ehitusel negatiivsete pinnavormide säilitamine;
- ⇒ sildade ehitamisel liikide migratsiooniks sobivate läbipääsude (jätta veeala kõrvale migratsiooniks piisav maismaa riba) kavandamine;
- ⇒ veekogu tõkestamisel elustiku migratsioonitingimuste hindamine;
- ⇒ koridoride lõikavad elektriliinid on soovitatav viia kaablisse;
- ⇒ veekogude ja nende kaldaalade looduslikkuse säilitamine;
- ⇒ pool-looduslike koosluste hooldamine;
- ⇒ rikitud veekogudel looduslikkuse taastamine;
- ⇒ vääriselupaikade ja haruldaste taimekoosluste säilitamine.

28. MISSO VALLA ÜLDPLANEERING

Misso vald, Võru maakond. Konsultant AS Entec. Kehtestatud 2001.

Seletuskirjas vastava teemakäsitus puudub. Joonist on täiendatud 2017. aastal ja kantud joonisele rohevõrgustik.

29. ÜLENURME VALLA ÜLDPLANEERING

Ülenurme vald, Tartumaa. Konsultant AS K&H (järeltulija OÜ Artes Terrae).

Väljavõte seletuskirjast:

2.13. Roheline võrgustik

Roheline võrgustik on ökoloogiline võrgustik, mis tagab koosluste arengut looduslikkuse suunas, toetab bioloogilist mitmekesisust, tagab stabiilse keskkonnaseisundi ja toetab keskkonna loodusliku iseregulatsiooni toimimist. Rohelise võrgustiku tagamiseks on üldplaneering arvestanud Tartumaa maakonnaplaneeringu teemaplaneeringust „Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused” tulenevate tingimustega.

Roheline võrgustik koosneb tuumaladest ja neid toetavatest koridoridest. Üldplaneeringus on rohekoridorideks määratud ka Ilmatsalu jõe, Porijõe ja Väanoja kanali piiranguvööndi maaalad, mis asuvad väljaspool olemasolevaid tiheasustusalasid ja Tartu-Elva raudtee sanitaarkaitseala. Vastavalt Tartumaa maakonnaplaneeringu teemaplaneeringule „Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused” on

Ülenurme vallas kolm Tartu maakonna ökoloogilise võrgustiku tugiala ja kaks koridori. Aardla tugiala baseerub kaitsealal.

Üldplaneering täpsustab Tartumaa maakonnaplaneeringu teemaplaneeringust tulenevate "Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused" ökoloogilise võrgustiku tugialade ja koridoride tugialade piire.

Rohelise võrgustiku säilitamiseks on planeeringuga seatud tingimus, et olemasolevate looduslike rohealade ja üldplaneeringuga täpsustatud Tartu maakonna ökoloogilise võrgustiku tugialade ja koridoride maakasutust ei tohi muuta, sh ei tohi metsasid raadada. Tallinn- Tartu- Võru- Luhamaa mnt ääres ette nähtud tootmis- ja ärimaad tuleb liigendada roheliste koridoridega.

Valla ja riigi koostöös on tarvis eraldada täiendavaid maa-alasid, mida võtta kasutusele inimeste rekreatsioonialadena. Kuna enamus maadest on eramaad ja eramaaomanikud on olnud planeeringu koostamise ajal nendele kuuluva maa avaliku kasutamise vastu, siis ei ole üldplaneeringuga määratud konkreetseid vajalikke rekreatsiooniala.